ДИР ЗАЛУУ ХҮБҮҮД, БАСАГАД!

…ммунис ёһоор ажаллаха, ажаһууха хэрэгтэ оролдосотойгоор һурагты!

(КПСС-эй ЦК-гай УРЯАНУУДҺАА).

БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

41-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 262 (10323) | 1963 оной ноябриин 5, вторник | Сэн 2 мүнгэн

ХҮДӨӨГЭЙ АЖАЛШАД, ТЕХНИКЭ ШУДАЛАЯЛ!

…дар городто болоһон, …вказай хүдөө ажахын …лэгшэдэй зүблөөн дээрэ …эдэз нүхэр Н. С. Хру…кэ тэмдэглээ һэн:

…түлэб хүдэлмэрилэгшэ…эжэл шадабариин дута…аннһаа, ехэнхи ушарта …ээ баялигуудые ашаг …тайгаар хэрэглэдэг бай-

…тарялан, мал ажал хай…һайнаар эрхилдэг боло…гоор хүнүүдые һургаха …нуудые хүдөө ажахыда…хидхэхэ ёһотой байна…дэлмэрилэгшэдые һургал…шухала асуудалнуудай …ни».

…он зүб һургаал болоно. …, мэргэжэл шадабари ба…нүүдтэ ажахынгаа үндэ…г болохо оньһото маши…икэдэ ехээр найдаад, тэ…мар нэгэн һайн үрэ дүн …бэрхэ ха юм даа. Харин …шарта техникэ бүтээсэ …ар ашаглагдаха, сагһаа …эржэ, хэрэгһээ гараха …хёолдодог байһые нэгэн…үзэдэг гээшэбди.

…һээ тадна, манай респуб…лонхи колхоз болон сов…техникэ жолоодохо, ашаг…эргэжэлтэдээр — механиза…ар дуталдажа байдаг …шагаантай. Энээнһээ бо…ангаая хабарай тарил…лэл бэлэдхэлгын, ургаса …ряалгын халуун хаһада …тнууд, комбайнернууд …сад механизаторнуудай …ээрэһээ, техникээ бүхы …онь хоёр халаанда хүдэл…агүйдэдэг, ажал хүдэлмэ…жагайрдаг баримтануудай …байһые арсахын арга-

…тиимэһээ техникэ шудал…тэ анхарал онсо хандуу… Мүнөө колхоз, совхо… жэлһээ жэлдэ бүри …о оньһото техникээр зэб… баяжажа байна ха юм. … алишье һалбаридахи …дэ хабаатай бүхы хү…имагтал техникын хүсөөр …э байдаг болоо. Тиимын …өгэйхид техническэ түн…эрэлгүй һаа, хүдөө ажа…мар нэгэн хүдэлмэри хэ…лань тон бэрхэтэй болохо

…эн жэлдэ манай респуб…ршэ — Шэтын областиин …ска үйлэдбэриин уп…н «Путь к коммунизму» … ажалшадай үүсхэлээр …орнуудай бүгэдэ нии…лсалай түлөө олон түмэ…өөн бүхы орон доторнай …н. Тэрэ үүсхэлые КПСС…й РСФСР-тэхи Бюро һай…хүдөө ажахын бүхы хү…шэд тэрэниие тон ха… үнэн зүрхэнһөө дэмжэ…эй.

… ажалшадай үнэтэ үүс…най республикын хүдөө …ай ажалшад хүндэтэй…эн абажа, колхоз, сов…өө механизаторай мэргэ…лэ шудалха бүгэдэ нии…лсал эмхидхэһэн байгаа. … нёдондо үбэлдөө 416 …, кружогууд хүдэлжэ, …тарилгын эхилхын урда …3600 гаран хүн трак-

торист, комбайнер, шофёр, машинаар үнеэ һаадаг мастер, мал ажалдахи хүндэ хүдэлмэри оньһожоруулха механизатор гэһэн мэргэжэлтэй болоһон байгаа.

Механизаторай бүгэдэ ниитын һуралсал Хяагтын управлениин Хүдэриин совхоздо, «Родина» колхоздо, Хориин управлениин Чисаанын, Хэжэнгын совхозуудта эмхи гуримтайгаар эрхилэгдэжэ, һайн үрэ дүнтэйгөөр үнгэрһэн байгаа. Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин ажахынуудта 798 хүн шалгалта бариа һэн.

Гэхэтэй хамта, механизаторнуудай бүгэдэ ниитын һуралсал эмхидхэхэ хэрэгтэ дутагдалнууд ушараагүй гэхын аргагүй. Хүдөөгэй зарим парткомууд, үйлэдбэриин зарим управленинүүд, тэрэшэлэн олохон ажахынууд энэ шухала удха шанартай хэрэг эмхидхэн ябуулха хэрэгтэ ёһын тэдысэ хандаһан байгаа. Һургуули, курсануудые байгуулха таладань тусхай туһа хүргөөгүй, һуралсалай ябасые хиналтадаа абаагүй байһан. Энээнһээ боложо, һуралсалай үедэ олохон хүн һургууляа хаяһан, техникэ муугаар шудалһан баримтанууд үзэгдөө бэлэй.

Имэрхүү ушар Зэдын, Улаан-Үдын, Баргажанай үйлэдбэриин управленинүүдтэ тохёолдоо. Жэшээнь, Зэдын управленидэ һуралсалай эхээр 1200 хүнһөө бүридэһэн 81 һургуули эмхидхэгдэһэн аад, һуралсалай жэлэй һүүлдэ 36 һургуули үлэһэн, миил 392 хүн механизатор нэрэтэй боложо, һуралсалаа дүүргэһэн байха. Улаан-Үдын управленидэ 1068 һурагшадтай 49 һургуули байгуулагдаһан аад, тэдэнэй ойролоол 334 хүн шалгалта бариһан байгаа.

Хүдөөгэй ажалшадые олоор һургажа, механизаторай мэргэжэл шадабаритай болгохо хэрэгтэ партимнай анхарал оролдолгоёо бүришье ехээр хандуулна. Тиимэһээ «Ши хүдөө нютагта ажаһуудаг хадаа техникэ шудала!» гэһэн уряа доро хүдөөгэй ажалшадай техническэ эрдэм бэлигые дээшэлүүлхэ талаар олониитын хүдэлөөе үргэнөөр дэлгэрүүлхэ тон шухала. Шэтын областиин «Путь к коммунизму» колхозойхид механизаторнуудай бүгэдэ ниитын һуралсал саашадань үргэлжэлүүлээ гэһэн үүсхэл мүнөө жэлдэ дахинаа гаргаба.

«Механизаторнуудай бүгэдэ ниитын һуралсалаар эхилһэн добтолгоёо саашадань үргэлжэлүүлээ, нүхэд. Хахад харгыдаа тогтохо ёһогүйбди. Колхозник бүхэниие, совхозой хүдэлмэришэн бүхэниие трактор гү, али комбайн, автомашина гү, али үнеэ һаалгын түхеэрэлгэ ашаглаха шадабаритай болгон һургая!» гэжэ тэдэнэр бэшэнэ. Шэтынхидэй энэ шэнэ үүсхэл бүгэдэ ниитын анхарал татамаар, жэшээтэ хэрэг болоно.

Шэтынхидэй энэ шэнэ үүсхэлые дэмжэн, механизаторнуудай бүгэдэ ниитын һуралсалай онсо шухала удха шанартай байһые хараадаа абажа, КПСС-эй обком, республикын Министрнүүдэй Совет байгша оной 4-дэхи кварталһаа эхилжэ, олон колхознигуудта, совхозуудай, аймагай центрнүүдтэхи, городуудтахи хүдэлмэришэд болон алба хаагшадта механизаторнуудай мэргэжэл шудалуулха гэһэн тогтоол баталан абаһан байна. Тэрэ тогтоолой үндэһөөр хабарай тарилгын эхилтэр адаг 3500 хүниие тракторист, комбайнер, шофер, электрик мэргэжэлтэй болгон һургахаар хараалагдана.

Энэ хэмжээ ябуулгые шухалада тоолоһон ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, ахалагша мэргэжэлтэд захиралта, заабари дээрэһээ хүлеэнгүй механизаторнуудай бүгэдэ ниитын һуралсал эмхидхээд, түрүүшынгээ хэшээлнүүдые үнгэргэжэ эхилэнхэй. Жэшээнь, Зэдын управлениин Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой дэргэдэхи механизаторнуудай һургуули эхилһээр хахад һара үнгэржэ байна. Эндэ 30 хүн механизатор болохые хүсэнхэй. Үдын совхозой 70 хүн хоёр бүлэг болоод, мүн лэ һуража захалба.

Хэшээлээ эхилһэн һургуули, курсануудай тоо үдэрһөө үдэртэ олошоржо байна. Гэбэшье зарим газарта механизаторнуудай һуралсал элдэб шалтагаанһаа уламжалан хойшолуулагдажа гү, али гуримшалан эмхидхэгдээшьегүй байһаар. Тракторист, комбайнер шофер мэргэжэлтэй болохын тула һурагшад нилээд олон часай лекци дуулаха, практическа һуралсал гараха байна. Тиимэһээ механизатор мэргэжэлтэд болохо нүхэдые хабарай тарилгын эхилтэр бэлдэхэ гэбэл, бүри энэ гэһээр хэшээлнүүдээ заатагүй эхилхэ зэргэтэй болоно бшуу.

Зүгөөр механизаторнуудай бүгэдэ ниитын һуралсалые эмхи гуримтайгаар үнгэргэхэ хэрэгтэ үйлэдбэриин управленинүүд, хүдөөгэй парткомууд болон «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй нютагуудтахи эмхи зургаанууд үдэр бүриин туһа хүргэжэ, тэрэнэй ябасые ходо хинан шалгажа байха уялгатай. Һургуули, курсануудта багшалха хүнүүдые зүбөөр шэлэн томилхо, һуралсалай хэрэгсэлнүүдээр, ном һударaaр гүйсэд хангаха тушаа онсо анхарха, нарин бодомжолхо гэһэн эрилтэ табигдана. Хэрбээ элдэб алдуу, дутуу дундануудай һуралсалай түрүүшын үдэрнүүдтэ ушарбалнь, тэдэ дары түргэн зайсуулагдаха ушартай.

Механизаторнуудай бүтэдэ ниитын һуралсал хадаа юрын ээлжээтэ, саг зуурын кампани бэшэ. Энэ болбол нютагуудтахи органуудай саг үргэлжын хүтэлбэри, хиналта доро байха, мүн зүбөөр түсэблэгдэн бэелүүлэгдэхэ хэрэг. Механизаторнуудые һургалга хэр зэргээр эмхидхэгдэнэб, тэрэнһээл хүдөө ажахын үйлэдбэриин бүхы һалбаринуудые саашадань улам хүгжөөхэ зорилго шиидхэлгын бүримүһэн дулдыдаха байһаниие мэдэрхэ зэргэтэйбди.

Агууехэ Октябриин хүндэлэлдэ 1917 1963

Комсомолец Виктор Севостьянов Улаан-Үдын теплоавтоматика заводой түрүүшүүлэй нэгэн юм. Агууехэ Октябриин 46-дахи жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулһан мүрысөөндэ түрүүлжэ, халаанайнгаа нормо 115—120 процентээр дүүргэнэ. Зураг дээрэ: Виктор Севостьянов.

З. ВЕСНИНАГАЙ фото.

Эдэнэрэй хубита иимэ

Совет хүнүүд ямар нэгэн һайндэрөө ажалай эрхим бэлэгээр угтадаг һайн һайхан заншалтай.

Октябриин һайндэрэй урда тээхи социалис мүрысөөн Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин колхоз, совхоз болон эмхи зургаануудай хүдэлмэришэдэй дунда үдэр бүри эршэдэнэ.

Эдеэ хоолой зүйлнүүдые абаха, гүрэндэ худалдаха социалис уялгаяа болзорһоонь урид дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ тухайдаа шэнэ уялгануудые абана. Жэшээнь, «Загансkий» колхозой Христинья Исаковна Матвеевагай хүтэлбэрилдэг һү һаалиин 3-дахи фермын һаалишад һү һааха жэлэйнгээ түсэб 10 һара соо дүүргэхэ уялга абаад, унаһан малгайгаа абангүй ажаллажа байна. Тэдэнэр гурбан кварталайнгаа түсэб үлүүлэн дүүргэбэ. Үнеэн бүриһөө жэлэй турша 1600 литр һү һааха гэһэн уялгаяа юһэ һара соо 1517 литртэ хүргөөд ябана. Тиихэдэ түрүү һаалишад Е. Петрова, К. Симухина, М. Вакарина, Т. Миронова болон бусад тус тустаа энэ үе соо үнеэн бүриһөө 1500—1700 литр һү һаажа, фермэ соогоо түрүүлээ.

Суулгын совхозой 3-дахи отделениин гахайн фермынхид Агууехэ Октябриин 46-дахи жэлэй ойн баярай үдэртэ ажалай бэлэгүүдые бэлдэжэ байна. Жэлэй эхинһээ хойшо эхэ гахай бүриһөө 13 поршоонхо абажа, гарза хоролто багатайгаар түлжүүлээ. Долоон жэлэй түсэбэй табадахи жэлдэ гол эхэ гахай бүриһөө 17 поршоонхо абаха уялгатай юм. Ажалай баян дүй дүршэлтэй гахайшад А. Карпукова, А. Ноженкова, А. Кашина гэгшэд уялгаяа заатагүй бэелүүлхэбди гэжэ найдамтайгаар мэдүүлнэ. Тэдэнэр хэлэһэн үгэдөө хүрэхэл байха.

Ажал хүдэлмэридөө абьяас ехэтэйгээр хандадаг түрүүшүүлэй ашаар энэ совхоз гүрэндөө 400 центнер гахайн мяха худалдаад байна. Үшөө 700 толгой гахай шахагдажа байнхай. Жэлэй дүүрэтэр Эхэ орондоо 600 центнер гахайн мяхан тушаагдаха гэжэ гахайшад мэдүүлнэ.

Ж. Борисов.

Эрхим бэлэг

Октябриин һайндэрые ажалай амжалтаар угтаха гэжэ мүрысэжэ байһан Горхоной леспромхозой модоной завод продукци үйлэдбэрилхэ 1963 онойнгоо түсэб дүүргэжэ, шэнэ амжалта туйлаба.

Рама хэгшэд А. Р. Резванов, Н. П. Цидякин, станок дээрэ ажаллагша М. Е. Бурнашева, Т. Л. Быкова, хюрөө тааруулагша Д. Е. Кулагин социалис мүрысөөндэ түрүүлнэ.

Агууехэ Октябриин хүндэлэлдэ эрхим бэлэг бариха хүсэл эрмэлзэлгэтэй тус заводойхид энэ жэлэй түсэбһөө гадуур 2—3 мянган кубометр хюрөөдэмэл материал бэлэдхэхэ уялга абаад, эршэмтэй шангаар ажаллана.

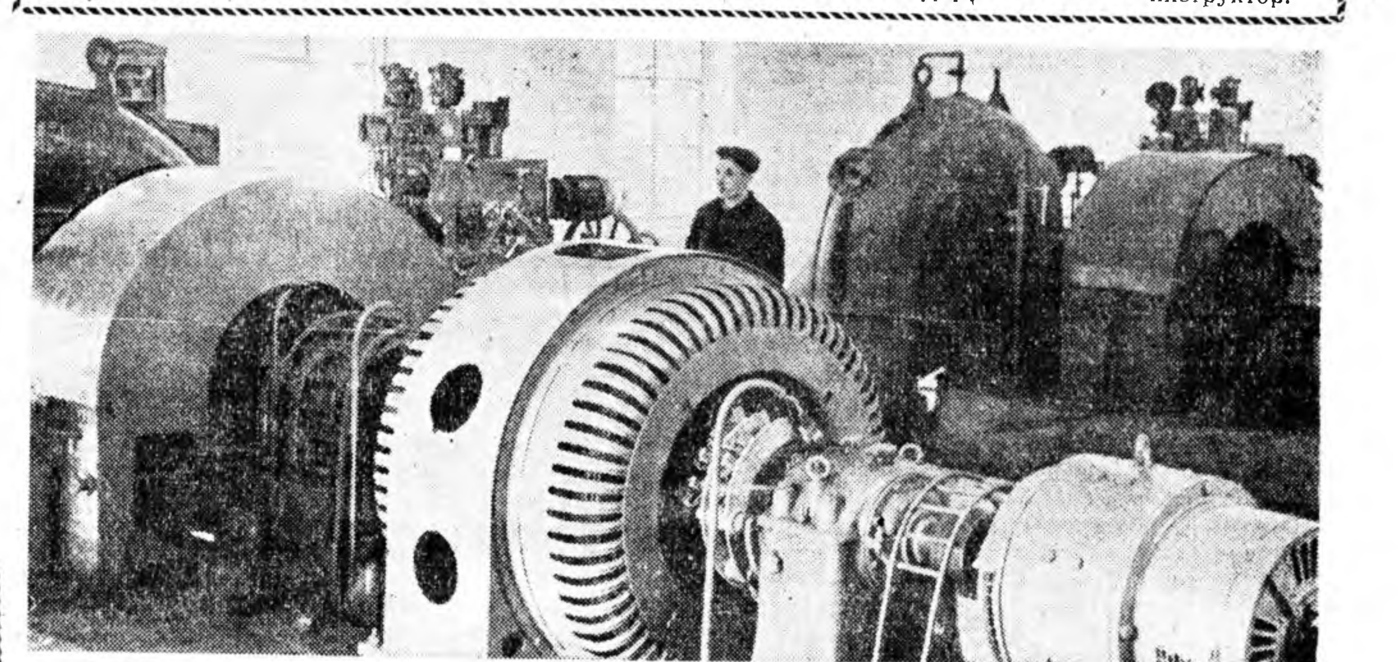
Н. Тюрнев.

Уялга сүм дүүргэгдэбэ

Коммунис ажалай коллективэй хүндэтэ нэрэ зэргэеэ гурбадахи жэлээ ажал хэрэгээрээ харюулжа ябаһан Улаан-Үдын станциин кондукторнуудай резервын коллектив Агууехэ Октябриин хүндэлэлэй социалис уялгануудаа бодотоор бэелүүлжэ байнхай. Сентябрь һарын дүнгөөр түрүү һуури эзэлжэ, түмэр замай отделениин дамжуулгын Улаан тугта хүртэһэн байна.

Манай коллективэйхид энэ жэлэй уялгануудые амжалтатайгаар дүүргэбэ. Тэдэнэй оролдолго гаргаһанай ашаар ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, ашаанай, пассажирска поезднуудта аюулгүй зам хангаха, вагонуудые түргөөр ашаалха, асарагдаһан ашаа саг соонь буулгаха гэхэ мэтэ даабари һайнаар дүүргэгдэнэ. Ажалай түрүүшүүл главна кондукторнууд — А. В. Кузнецов, В. А. Мандров, С. Я. Валеев, Н. Баженов, В. В. Богачев, В. П. Сальников болон бусад оролдосотой ажалай һайн жэшээ харуулна.

Н. Тумаков.
кондукторнуудай бригадануудай инструктор.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Баргажанай аймагтахи Хурамхаанай ГЭС-эй турбино-генераторай зал. Энэ ГЭС Баргажан аймагай олонхи ажахынуудые электрын хүсөөр хангана.

А. МАНТАЕВАЙ фото.

…эй профсоюзуудай XIII съезд дүүрэбэ

…, ноябриин 2. (ТАСС). …шэ Кремль соо СССР-эй …альна союзуудай XIII …лмэреэ дүүргэбэ.

… нүхэд Л. И. Брежне… Кириленкын, А. Н. Ко…. И. Микоянай, Н. В. …, Д. С. Полянскиин, …щевой, Н. М. Шверни… Гришинэй, Л. Н. Еф…. В. Андроповой, П. Н. …Л. Ф. Ильичевой, В. Н. … Б. Н. Пономаревой, А. П. Рудаковой, В. Н. Титовой, А. Н. Шелепинэй орожо ерэхэдэнь съездын делегадууд тэдэниие нэрьемэ альга ташалгаар угтаба.

Шэнээр һунгагдаһан ВЦСПС-эй пленум, Центральна шалгалтын комиссиин заседани болоо гэжэ В. В. Гришин мэдээсэбэ.

Съездын делегадууд Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедтэ эльгээхэ амаршалгын бэшэгые тон ехэ дэбжэлтэтэйгээр баталан абаа.

ВЦСПС-эй пленум

… профсоюзуудай XIII … һунгагдаһан Профессио…зуудай Бүхэсоюзна Цент…едэй пленум ноябриин …0.

…23 хүнһөө бүридэһэн … Президиумые һунгаа.

…й түрүүлэгшээр **В. В.** …гдаа. ВЦСПС-эй сек…ар **А. А. Булгаков, К. А.** **…Н. Николаева, П. Т.** **… И. Прохоров, Н. Н. Ро…** **… Шкуратов** гэгшэд һун…

…эй гэшүүдээр **А. Х. Везиров, Ш. А. Долидзе, Б. С. Егоров, М. Т. Есаулова, В. А. Иванов, В. К. Клименко, В. И. Крестьянинов, А. Н. Макаров, Н. А. Недосекина, С. Нурутдинов, В. А. Подзерко, В. Г. Силуянов, А. А. Слепухин, Г. П. Софонов, Е. Т. Чередниченко** гэгшэд һунгагдаба.

Тэрэшэлэн профсоюзуудай XIII съезд дээрэ һунгагдаһан Центральна шалгалтын комиссиин заседани болоо. Центральна шалгалтын комиссиин түрүүлэгшээр **И. А. Новиков** һунгагдаа. (ТАСС).

…лиин Ехэ ордон соо болоһон уулзалга

…й Профсоюзуудай XIII …дэлмэридэ хабаадалса…ран гүрэнүүдэй проф…түлөөлэгшэдэй уулзал…и 3-да Кремлиин Ехэ …болобо.

… түрүүлэгшэ В. В. …лшадые үнэн зүрхэн…лха зуураа, совет ара… Коммунис партяа, Со…льствые тойрон бүри …агсажа, коммунизмын … зорилгые бэелүүлхын …түсэ шадалаараа орол… тухай хэлээ.

… бүхэдэлхэйн федера…союзуудай түрүүлэгшэ Ренато Битосси үгэ хэлэхэдээ, СССР-эй профсоюзуудай XIII съезд манда ехэ һургуули боложо үгөө, эндэ абаһан дүй дүршэлэйнгөө түлөө баяр баясхалан хүргэнэбди гэжэ тэмдэглэбэ.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ, КПСС-эй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Н. С. Хрущев уулзалгада хабаадагшадта амаршалгын үгэ хэлэжэ, тэдэнэй ажал ябуулгада шэнэ амжалта туйлахыень юрөөбэ.

Олон оронуудай профсоюзуудай түлөөлэгшэдэй мартагдашагүй уулзалга хани халуун оршон байдалда үнгэрбэ.

Лаосой коалиционно правительствын премьер-министр принц Суванна Фумын Советскэ Союзда байһан тухай

Октябриин 30-һаа ноябриин 2 хүрэтэр Лаосой коалиционно правительствын премьер-министр принц Суванна Фума Советскэ Союзда айлшалһан байна.

Москвада байха үедөө премьер-министр принц Суванна Фума СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевтой уулзаа. Лаостохи байдал, Лаос тушаа Женевскэ хэлсээнүүдэй дүүргэлтэ, Советскэ Союз болон Лаос хоёрой хоорондохи харилсаануудые хүгжөөхэ асуудалнууд тушаа Н. С. Хрущев Суванна Фума хоёрой хоорондо хани ёһоной хөөрэлдөөн болоо.

Эб найрамдалда дуратай, бээ даанхай, ямаршье бүлэглэлдэ ородоггүй гүрэн шэнгеэр Лаосой хүгжэхын тулада Женевскэ хэлсээнүүд һайн үндэһэ һуури байгуудаа, тиимэһээ эдэ хэлсээнүүдэй ёһоор өөһэдтөө абаһан уялгануудаа бүхы оронууд нарин нягтаар дүүргэхэ ёһотой гэжэ энэ хөөрэлдөөнэй үедэ үшөө дахин батадхагдаа. Лаосой политическэ гурбан хүсэнүүдэй хоорондо хэлсээ баталалга, бэе бэеэ ойлголсолго хадаа орон дотороо амгалан байдал тогтоохо, эбтэй эетэйгээр ажаһууха ябадалай шухалын шухала эрхэ нүхэсэл мүн болоно. (ТАСС).

Суванна Фума Москваһаа нютагаа бусаба

МОСКВА, ноябриин 2. (ТАСС). Эндэ айлшаар ерэһэн Лаосой коалиционно правительствын премьер-министр принц Суванна Фума болон тэрэнэй һамган мүнөөдэр Москваһаа нютагаа бусаба. Үдэшэлгын үедэ Внуковска аэродром дээрэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев болон принц Суванна Фума хани ёһоной үгэнүүдые хэлээ.

КОСМОНАВТНУУДАЙ ТҮРҮҮШЫН БҮЛЭ

В. Терешкова А. Николаев хоёр гэрлэбэ

Москвада ноябриин 3-най хахад үдэр лётчик-космонавтнууд Валентина Терешкова Андриян Николаев хоёр гэрлэбэ.

Космонавтнуудай түрүүшын бүлын бии болохо баяр ёһололдо хабаадалсахын тулада Грибоедовой гудамжада оршодог гэрлэлгые гэршэлхэ ордондо эртэ үглөөнһөө хойшо Москвагай, мүн харин гүрэнүүдэй корреспондентнүүд ерээ.

Энэ ордондо хүрэжэ ерэһэн машинануудһаа бэри хүбүүн хоёрой гарахадань амаршалгын үгэнүүд, «Ура!» гэһэн хашхаралдаан соносттоно. Москвагайхид тэдэниие баглаа сэсэгүүдээр угтанад. Шэнэ айл болохоёо байгшадтай хамта Валентинын, Андриянай гэр бүлынхид, космонавтнууд ерэлсээ.

Гэр бүлэ болоһон тухай гэршэлһэн саарһанда гараа табиһанайнгаа һүүлээр залуу үбгэ һамган хоёр бэһэлигүүдээ андалдан абалсана, таалалдана. Моссоведэй гүйсэдкомой үмэнэһөө тэдэниие гүйсэдкомой түрүүлэгшэ В. Ф. Промыслов амаршалаад, тэдээндэ гэрлэһэн тухай үнэмшэлгэ барюулна. Залуу айлда амаршалгын үгэнүүдээр ВЛКСМ-эй ЦК-гай секретарь В. А. Саюшев, генерал-лейтенант Н. П. Каманин хандаба. Гэрлэһэн залуушуулай гарыень КПСС-эй Чувашиин обкомой нэгэдэхи секретарь С. М. Ислюков, КПСС-эй Ярославска промышленна обкомой нэгэдэхи секретарь Ф. И. Лощенков гэгшэд амаршалан баринад. Андриянай эхэ өөрынгөө шэнэ басагые урин дулааханаар тэбэреэд таалана, Валентинын эхэ Андрияниие мүн лэ таалана.

Валентина Терешкова Андриян Николаев хоёрой уряалаар Ленинскэ хадануудтахи уулзалга сайлалгын ордон соо болохо түрэдэ 300 айлшад сугларба.

Залуу айлые амаршалхаяа Н. С. Хрущев һамгантаяа, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшонор К. Н. Руднев, Л. В. Смирнов, Советскэ Союзай маршал Р. Я. Малиновский, авиациин главна маршал К. А. Вершинин, академик М. В. Келдыш, замбуулинай советскэ онгосонууд болон одонуудые бүтээгшэд, космонавтнуудай отрядай хүбүүд, басагад ерэнэд.

КПСС-эй ЦК-гай Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй үмэнэһөө айл бүлэ бологшодые Н. С. Хрущев амаршалба. Тэрэ хадаа залуу айлда зол жаргалтайгаар ажаһуухыень, ажалдаа амжалта туйлахыень хүсэнэ.

Валентина Андриян хоёрой уряалые тогтон абаһанайнь түлөө өөрынгөө хани нүхэдэй үмэнэһөө дэлхэй дээрэхи түрүүшын космонавт Юрий Гагарин Никита Сергеевичтэ баяр баясхалан хүргэнэ.

К. Е. Ворошилов, ВЛКСМ-эй ЦК-гай секретарь М. Журавлева, СССР-эй Наукануудай академиин президент М. В. Келдыш, Оборонын министр Р. Я. Малиновский, гэрлэһэн залуушуулай нютагаархид, ханинар, нүхэдынь Валентина Андриян хоёрто зол жаргалаар ажаһуухыень хүсэһэн байна.

Никита Сергеевич Хрущев хачи ёһоор мордохо дээрээ Валентина Терешкова Андриян Николаев хоёрто амжалта, гэр бүлын зол жаргал үнэн сэдьхэлһээ хүсэһэн байна.

Уулзалга сайлалгын ордоной яларма гоёор гэрэлтүүлэгдэһэн залнууд соо түрын найр үдэшэ орой болотор үргэлжэлөө.

Н. Железнов, Б. Лукьянов, А. Романов,
ТАСС-ай корр.

Гүрэндэ мал ажалай продуктнуудые худалдаха республикын колхоз, совхозуудай жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ тухай

(1963 оной ноябриин 1-нэй мэдээн)

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Үйлэдбэриин управленинүүд, аймагууд	Мяхан	Һүн	Үндэгэн
Баргажанай	68	89	110
Зэдын	84	82	104
Кабанскын	87	71	91
Хяагтын	78	73	107
Мухар-Шэбэрэй	71	69	100,3
Түнхэнэй	72	65	74
Улаан-Үдын	75	77	117
Хориин	79	76	102
Баунтын	80	86	—

Буряадай АССР-эй эдеэ хоолой эд бараанай промышленностиин министрээр нүхэр С. И. Власовые томилхо гэһэн Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указые баталха тухай

Буряадай Автономито Совет Социалис Республикын Верховно Соведэй

ТОГТООЛ

Буряадай Автономито Совет Социалис Республикын Верховно Соведэй **тогтоохонь:**

Буряадай АССР-эй эдеэ хоолой эд бараанай промышленностиин министрээр нүхэр Семен Иннокентьевич Власовые томилхо тухай Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй 1963 оной майн 15-най Указые баталха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Л. САБУРОВ.

Улаан-Үдэ хото, Соведүүдэй байшан.
1963 оной октябриин 29.

УРДАНАЙНГАА АЛДУУ ДАБТАЖА БОЛОХОГҮЙ

Малай үбэлжэлгые эмхи гуримтайгаар үнгэргэхэ асуудалнууд тушаа

Ноябрь гараба. hүниндөө хүйтэн хонохоhоо байтагай, харалган, буруулган үдэрнүүд үзэгдэжэ эхилбэ. Байд байд гээд саhаншье будардаг болобо. Нигэжэ Байгалаймнай үмэнэхи шэмэрүүн үбэлэй эхи заха харагдаба гээшэ.

Энэ жэлдэ республикымнай ажахынуудай ниитын, малай тоо толгой урда жэлнүүдэйхидэ орходоо hураггүй олон болоо. Тиимэhээ мүнөө ондо орохо малай тоо нёдондо үбэлэйхиhөө нилээд олон байхань гээшэ. Ондо оруулагдаха олонхи малай шадал тэнхээ яhала hайн. Гэбэшье зарим ажахынууд зун, намарай малай адуулга муугаар эмхидхэhэнhээ боложо, шадалаа хүсөөгүй, туранхай малнууд нилээд олон байна.

Иимэhээ туранхай малнуудай харууhалга, эдеэлүүлгэ hайжаруулжа, тэдэнние ядамаргүй ондо оруулхаар шадал тэнхээтэй болгохын, гарзалуулхагүйн түлөө колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд ехэ оролдолгоёо эгээ мүнөө гаргаха баатай болоно.

НЭН ТҮРҮҮН—ДУЛААН БАЙРА

Байгалаймнай үмэнэхи газар дайдада ушардаг үбэл хадаа hалхи шуургатай, шэмэрүүн хүйтэн байдаг hэн туладань ганса малай тэжээл тушаа hаналаа табяад дүүргэхэ бэшэ, харин бүхы малаа дулаан байра байдалаар хангаха гээшэ тон шухала хэрэг болоно. Эдэ байранууд типовойшье, юрын хашаа далишье байг, тэдэнэр эрхэ бэшэ дулаан, уужам, хуурай байха зэргэтэй.

Ондо орохо томо, жэжэ малнууд дууhан hайн байраар хангагдахаhаа гадна, ноябрь—март hарануудта абтахаар хүлеэгдэжэ байhан шэнэ түлэй байра гүйсэд бэлдэгдэнхэй байха ёhотой. Нарай түлэй байранууд сэбэр, муу агаар татан абаха хоолойтойнууд, вентиляцитай, гэрэлтэй, үүдэ сонхонь, ханануудынь таhа дулаалагданхай байха ушартай. Үнеэдэй болон түрэхэ хонидой байрануудые электрын галаар заатагүй хангаха шухала. Зүгөөр электро-түхеэралгэ хэхэдээ техническэ ёhо гуримынь наринаар сахиха эрилтэ табигдана.

Гадна шахагдаха гахайн, түрэхэ хонидой байрын доторхи хэрэгсэлнүүд тушаа анхаралаа онсо хандуулха, тэдэнние хэрэгтэй соонь бэлдэхэ гээшэ шухала зүйл болоно.

ТЭЖЭЭЛ НАРИН НЯГТААР ГАРГАШАЛХА

Ажахыда бии байгаа тэжээлые зүбөөр хэрэглэлгэ, хямгадалга, малаа зоотехническэ заабариин ёhоор эдеэлүүлгэ хадаа малай үбэлжэлые амжалтатайгаар үнгэргэлгэдэ шиидхэхы үүргэ дүүргэхэ байна. Тиимэhээ тэжээл гаргашалга дээрэ тон нарин хиналта табиха, тоо бүридхэлынь гуримшуулха эрилтэ табигдана. Хэнэйшье мэдэhээр, олохон ажахынууд үбhэ hолоомоор, шэмэтэ болон холимол тэжээлээр тон дутамаг, ядаралтай байдалтай ха юм.

Малай тэжээлээр дуталдажа байhанаа мэдэжэ байгаад, республикын зарим колхоз, совхозуудта тэжээл муугаар хадагалагдана, хаа хамаагүй гаргашалагдана, тоо бүридхэлшье саб байса хэгдэнэгүй. Зариман hолоомоёошье поли дээрэhээ хуу суглуулжа абаадүй байhаар. Баргажанай, Хоринн управлениин ажахынууд hолоомо суглуулжа, бултынь hүрилжэ абаха тушаа ехэ оролдоhон байна. Жэшээнь, Хоринн Чисаанын совхоз (директорынь нүхэр Базаржанов, главна агрономынь нүхэр Андреев, главна зоотехнигынь нүхэр Баинов) поли дээгүүрхи hолоомоёо хуу суглуулжа, малайнгаа байрануудта шэрэжэ hүрилэнхэй, гүүртэ, фермэ бүхэндэ тушаажа үгэнхэй.

Теэд бултадаа иимээр хүдэлнэгүй ха юмбди. Кабанскын, Хяагтын, Мухар-Шэбэрэй, Улаан-Үдын, Зэдын управлениинүүдэй колхозууд болон совхозууд хадагдаhан таряалангайнгаа хахадайнь лэ hолоомо обоолонхой.

Партиин обком, республикын Министрнүүдэй Совет үшөө сентябрь hарада hайхан үбhэ, горохой hолоомо, донник, хүсы үлтирэжэ, сентябрь—ноябрь hарануудта адаг 20 мянган тонно талха бэлдэхэ хүдэлмэри эмхидхэхэ тухай заабари үйлэдбэриин управлениинүүдэй, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ үгэhэн байгаа. Энээнэй түлөө ажахы бүхэндэ тэжээл үлтиргэдэг бүхы машинануудые хоёр халаанда, бүхэли сүүдхэ соо хүдэлгэхэ гэhэн эрилтэ табигдаhан байгаа.

Ороохо таряанай хомор байhан үедэ үбhэнэй талхан тон лэ ашаг хоол ехэтэй тэжээл боложо үгэхэ зэргэтэй байгаа. Гэбэшье энэ хүдэлмэри хаанашье ёhоор эмхидхэгдээгүй байhаар. Кабанскын, Улаан-Үдын управлениинууд 1000—1000 тонно үбhэнэй талха бэлдэхэ байhан аад, юушье хээгүй байха юм. Энэ тон шухала хүдэлмэриие энэ гэhээр эмхидхэхэ хэрэгтэй.

Малай тэжээл ээн бусаар гаргашалха, үрилтэ хэхэ, үмсынгөө малда эдюулхэ ябадалда эсэс табиха зорилгоор бүхы тэжээлээ орнолхо, түсхай хүндэ даалгажа үгэхэ, гаргашын тоо бүридхэл гуримшуулха эрилтэ табигдана. Тэжээл гаргашалга имагтал түсхай зохёоhон түсэбэй ёhоор, нарин нягтаар хэхэ, үлүүсэ ехээр гаргашалгые хуримжалха хэрэгтэй.

ХҮНДЭ ХҮШЭР ХҮДЭЛМЭРИ ХУУ ОНЬhОЖОРУУЛХА

Үбэлэй үедэ малай харууhалга, илангаяа тэжээл буйлуулга, уhалалга болон бусад хүдэлмэри хүндэ хүшэр ажал гэжэ мэдэнэбди. Тиимэhээ малшадай ажал хүнгэдхэхэ гэhэн зорилгые управлениинүүдэй колхоз, совхозуудай, партийна комитедүүдэй анхаралдаа онсо хадууха хэрэг болоно.

Хэнэйшье мэдэhээр, урда жэлнүүдтэ олохон ажахынууд үбhэ, hолоомо болон зеленкоёо малдаа тэрэ зандань хүл доронь хаяжа үгэдэг байгаа. Энээнhээ боложо, тэжээл ехээр хоролтодо ородог, ёhоор хоолшье боложо үгэдэггүй байгаа. Нигэжэ гам хайрагүйгөөр гаргашалагдаhан, хиидэ хосорhон тэжээлээ мал эдеэ гээд лэ мэдээ зохёожорхидог заншал бии бэлэй. Энэ ушар малай ашаг шэмэ дээшэлүүлгэдэ туhа нэмэри болодоггүй, харин мал ажалай продуктнуудые хэтэрмэ хүндэ үнэсэнтэй болгодог шуу.

Ушар иимэhээ малда тэжээл үгэхэдөө имагтал hайса бэлдэжэ, буйлуулжа үгэхэ хэрэгтэй. hолоомые малдаа хэршэжэ, дэбтээжэ, амта шэмэ оруулжа, ороохо таряанай зүйлнүүдые талхан болгожо, үбhэ зелёнкые заатал hаа эhээжэ, избёосхын уhаар сүрсэжэ эдюулхэ эрилтэ табигдана. Тэрэнэй түлөө заашье ноборонгүйгөөр бии байгаа тэжээлэй кухнинуудые хүсэндэнь оруулха, тэндэ хэрэгтэй болодог шухала хэрэгсэлнүүдээр гүйсэд хангаха ёhотойбди.

Бүхы эхэ малнууд, буруу, хашарагууд, илангаяа хээлитэй болоhон, мүн hаамхай үнеэдүүд бүлеэдхэгдэhэн уhаар уhалагдаха зэргэтэй. Тиихэдэ малай байра доторхи наг шэбхэ гаргалга, сэбэрлэлгэ хадаа дууhан оньhожоруулагдаха ушартай. Дүүжэн харгы, тракторай тэргэнүүдээр гүүртэ бүхэн хангагдаhан байха. Тэрээнтэй хамта малай дэбдихэр тушза бүришье hаа ехээр анхарха хэрэгтэй байна. Хохир, хюреэгэй хибадаhэн, хүбхэн, ожорhон, хагдан гэхэ мэтые эртээнhээ дутахагүйгөөр бэлэдхэhэн байха шухала.

АШАГ ШЭМЫН ЗААШЬЕ ХОРООХОГҮЙ

Урда жэлнүүдтэ үбэлжэлгын үедэ малаа муугаар харууhалhанhаа боложо, малаа ехээр тураадаг. ашаг шэмыень доошонь оруулдаг, үнгэрхэдөө, олоор гарзалуулдаг байгаабди. Иимэ дутагдалнууд ерэхэ үбэлдөө яашье дабтагдаха ёhогүй. Иимэ юрэ бусын ушар тохёолдохо үндэhэн байхагүй бшуу. Малаа таргалуулхадамнай, hү ехээр hааха тэмсэлдэмнай үбэлэй хүйтэн hаад хэхэгүйгөөр хүдэлхэ эрхэ байдал тогтоохые оролдоёбди.

Үбэлэй заха узуурэй үшөө хүсэд үзэгдөөгүй байн гэтэр олохон ажахынууд сентябрь соо, илангаяа октябрь hарада hү hаалгаяа ехээр доошонь оруулжархиhан байна. Нигэжэ hү абаха, гүрэндэ худалдаха жэлэй түсэб дүүргэгдэхээр бэшэ байдалда ороод байhан үетэй. Энэ талаар Түнхэнэй үйлэдбэриин управлениин ажахынууд (начальнигынь нүхэр Серебренников, главна зоотехнигынь нүхэр Хальбаев) түгшүүритэй байдалда оронхой. Энэ управлени hү гүрэндэ худалдаха жэлэйнгээ түсэб ноябриин 1-нэй мэдээгээр оройдоо 65 процент дүүргэнхэй. Мухар-Шэбэртэшье энээнhээ үлүү юумэнь үгы.

Нэгэ хэдэн жэшээ дурдая. Мухар-Шэбэрэй управлениин колхоз, совхозууд нёдондо сентябриин 2-дохи арбан хоногто 3900 центнер hү гүрэндэ худалдаhан байгаа hаа, харин энэ жэлэй сентябриин 2-дохи арбан хоногто 2560 центнер, хяагтаархин—3840 центнерэй орондо 3560, кабанскынхид—3080-най орондо 1880, түнхэнэйхид—2200-най орондо 1640 центнер hү тушааhан жэшээтэй.

Энээн дээрэhээ баримталхада hү абалган, гүрэндэ тушаалган дээрэ тон бөсөшэгүй байдал то байна. Теэд hүн гээшэмнай ма лай эгээл гол шухала проду нэгэниинь ха юм. Энэ таар байдалые бүри мэнэ гэhээр ха, залан заhаха тон шух даал hаадагhаа бага бэшээр дөөшье hү hаажа шадахаар дэлмэрээ эмхидхэхэ зорилго хүдэлхэ хэрэгтэй болоно. Тэр лөө hү hаалиин бүхы ферм hаамхай үнеэдые hүни үдэр тарнь эдеэлүүлхэ гурим ба тиихэдээ hүтэй болон hаа үнеэдые бүришье hайнаар ха ха, шэнэ үнеэдые зүбөөр hа лишад бүхэндэ тодорхой бари үгэжэ байха гэхэ мэтэ нүүдые бэелүүлбэл, аша ур ха бшуу.

Малай үбэлжэлгэ эмхи гу гаар, ашаг үрэ ехэтэйгээр гэлгые хүн, малшад лэ байhаниинь мэдээжэ. hайн малшадшье ажахы бүхэндэ е шэ. Тэдэнээл бултынь хүсэл зэлгэтэйгээр хүдэлгэхэ гэж дохо зэргэтэйбди. Тиихэд даар дутаддаhан гүүртэ, дые үнэн сэхэ, ажалша бэр нүүдээр бүридүүлхэ асууд хын түрүүндэ табигдаха уш

Малшадайнгаа түлөө hан болго гээшэ хүтэлбэрилэгшэ hанал бодолhоо хахасаха хэрэг. Тэдэнэй ажаhуудал руулха, гэр байрынь дулаал залhынь, эдеэ хоолынь тала гүйн тулада, ажалдаа үмдэх hа хунараар хангаха хэрэг оролсохо ёhотойбди.

Мүнөө хаа хаанагүй мал жэлгын бэлэдхэлые гүрэнэй нууд шалгажа дүүргээд бай шалгалтын дүн газар бүхэ лаанууд дээрэ зүбшэгдэн хээр хараалагдана. Үбэлжэ лэдхэлэй үедэхи дутуу дун зайсуулха талаар, малай он гые эмхитэйгээр үнгэргэх хэмжээ ябуулгануудые хара рэнээ бодото дээрэнь бэелүү hандань найдая.

Б. ЛОБС
Буряадай АССР-эй
ажахын продуктнуудые
бэлэдхэхэ министрэй орл

Түнхэнэй үйлэдбэриин управлениин «Сибиряк» колхоздо 4-дэхи жэлээ Анна Семеновна Козлова тугалшанаар хүдэлжэ байхадаа, тугалнуудайнгаа амидын шэгнүүрые сүүдхын 900—1000 граммhаа доошо бэшээр нэмээдэг болонхой.

Тэрэ 40 тугал долоо hаратай болоторнь харууhалдаг. 7 hара үнгэрөөд байхада тэдэнь тус тустаа 180—200 килограмм шэгнүүртэй болодог. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: А. Козлова.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Политическэ hуралсал

КОММУНИС АЖАЛАЙ hУРГУУЛИДА

hаруул уужам цех. Рельс дээрэ жэрылдэн зогсоhон электровозуудай хоорондуур, хараанинь ,хүдэлмэришэ, бүхэриг хүнүүд забда залигүй ажаллана. Уданшьегүй үдэрэй хүдэлмэриин халаан түгэсэжэ, сүлөөтэй болоhон хүнүүд яаралтайгаар цехэйнгээ улаан булан тээшэ ошоноод. Цехэй начальник Михаил Павлович Суворов хүнүүдэй хэшээлдээ суглархые шалган ябатараа, нэгэ залуушаг эхэнэрэй хажуудань хүрэжэ ерээд:

— Найля, мүнөөдэр hургуулиин хэшээл болохо, мартаагүй бэзэш?— гээд асууна.

— Үгы, hургуулияа яажа мартажа болохоб,—гэжэ тэрэ эхэнэр. нэгэ бага гайхан hагад аалихаанаар харюусажа, гартахи часаа хараад, баhал улаан булан тээшэ яаран ошобо.

Нигэжэ байгша оной октябриин 24-нэй үдэшын дүрбэн часта Улаан-Үдын локомотив-вагон заhабарилгын заводой локомотивуудые задалдаг цехэй хүдэлмэришэд коммунис ажалай hургуулиин ээлжээтэ хэшээлдэ сугларба.

hуралсалай программын хоёрдохи темэ: «Коммунизм байгуулгада техникын удха шанар. Предприяти, цех болон үйлэдбэриин участогай ажалые оньhожоруулха ёhо гурим»—гэhэн асуудалаар ээлжээтэ хэшээлые цехэй начальнигай орлогшо Николай Григорьевич Световой эхилнэ. Сугларhан hуралсагшад тэрэнэй хөөрэхые ехэл анхаралтайгаар шагнажа, хэрэгтэй тоо, баримтануудые блокнодуудтаа, тетрадьтаа бэшэжэ абанад.

«Коммунизм тогтоохын тула материально-техническэ үндэhэ hуури байгуулха шухала юм. Теэд материально-техническэ энэ үндэhэ hуури хадаа техническэ хүгжэлтэhөө дулдыдана»—гээд пропагандист тэмдэглэжэ, заводойнгоо, цехэйнгээ ажал хүдэлмэриhөө тодорхой жэшээнүүдые абажа харуулна.

Цехэй коллектив байгша оной юhэ hара хахадай үйлэдбэриин даалгабариие 118,9 процентээр дүүргэ. Түсэбhөө гадуур жэлэй арбан hарын туршада гурбан электровоз задалхын орондо мүнөө долоон электровозуудые задаланхай. Мүн цехэй продукциин үнэ сэн хямдаруулга 1,5 процентээр хараалагдаhан байбал, 3 процентээр хямдаруулагдаа. Уралан нарижуулгын болон ухаалан зохёолгын дурадхалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлжэ, 4500 түхэриг гүрэнэй мүнгэ алмалта болгохоор социалис уялга цехэй коллектив абаhан аад, 8378 түхэриг мүнгэ алмалта хэжэ, урдаа табиhан зорилгоёо нэрэтэй солотойгоор бэелүүлhэн юм. Нигэжэ цехэйнгээ үйлэдбэриин амжалта, туйлалтануудые хэшээлэйнгээ темын асуудалнуудтай шадамараар холбожо, пропагандистын хөөрэлдөөгөө hонирхолтой, ойлгосотой болгоходонь hуралсагшад урматайгаар хэшээлдээ хандана. Коммунис ажалай түс hургуулиин ехэ аша туhатай байhаниинь hуралсалай жэлэй түрүүшын үдэрнүүдhээ эли тодоор харагдана.

Эдэ hургуулинуудта хамтадаа 130 гаран хүдэлмэришэд hуралсана.

Д. ШАГДУРОВ.

ЁНХОРОЙХИД УНЖАГАЙРНА

«Октябрьский» совхозой 3-дахи отделени таряа хуряалгаяа хаhа саг соонь дүүргэжэ, гүрэндэ орооhо гушааха, үрэhэ хүрэнгэ хааха даабаряа яhала амжалтатайгаар бэелүүлээ hэн. Энэнь hайн. Гэхэ зуура hанаагаа амаршахаар бэшэ байгаа. Юундэб гэхэдэ, ажахынь гол hалбари мал ажал ха юм. Енхорой отделениин бэлшээри дээгүүр мянга гаран томо жэжэ үхэр бэлшэжэ ябадаг, хада гүбээнүүдэй ара үбэрөөр 12 мянга гаран хонид hэбшээ hүрин, хушууран эдеэлдэг шуу.

Зүгөөр энэ олон малнай яажа, хайшан гээд ондо орохо юм ааб гэжэ ёнхоройхид лаб дээрэ hанаагаа ехээр зобоногүй гээшэ ха.

Тусхайлан хэлэбэл, Енхорой фермын малай үбэлэй байрануудай ехэнхи хубинь задагай зайдан, сонхо, үүдэшьегүй ёнхойлдожо hуухань харагдана.

Ёнхор тосхонhоо холошье бэшэ Лубсан Пагбаевич Мункуевай даадаг эхэ хонидой отара үбэлжэхэ юм. Теэд хони, хурьгадайнь байра задагай, үнгэрhэн жэлэй шэбхэншье октябриин 20 болотор малтагдажа абтагдаагүй байгаа. Нёдондо жэлэйнгээ наг шэбхые хашаа сооhоо хэзээ гаргажа, сабшалан дээрэ тарааха юм мэдэхын аргагүй. Тосхондохи hаалиин гүүртын байра байдал баhал нимэрхүү. Үнеэдэйнь хашаа заhабарилагдаагүй, задагай, сонхо, үүдэнүүдынь табигдаагүй байhаар.

—Энэ байрадамнай 76 үнеэд багтаха. Харин манай гүүртэ 200 шахуу үнеэдтэй. Байрамнай 2 рядтай юм, теэд 4 ряд болгохо гэжэ хараалагдаhан байгаа. Тэрэнээ хайшан гэжэ дүрбэн ряд болгохо заабари үгэхэеэ совхозой прораб нүхэр Дылгиров энээн уруу ерэхэб гэhээрнь арбаад хоног үнгэрбэ. Үгыл даа. Тэрээндэнь 15 кубометр хабтагай хэрэгтэй болохо. Асаржа үгөө hаань, өөhэдөөшье 3—4 үдэр соо хэжэрхихэ hэмди,—гэжэ hаалиин гүүртые даагша Иван Павлович Иванов хөөрэнэ.

Мүн энэ хашаагай хажуудахи тугалай байра нёдондо барижа дууhангүй орхигдоhон байгаа. Мүнөө тэрэниие бэлэн болгохо гэжэ хэнэйшье ухаанда ороногүй ха.

Тэдэнhээ гадна, нэгэншье тэргэ үбhэн, hолоомон малай байра шадар зөөгдөөдүй.

Ханхинама хүйтэн үбэлэй ерэхэнь ойртоо. Даб дээрэ тогтоод байhан дулаан үдэрнүүдые гүйсэд дүүрэн хэрэглэжэ, дутуу дунданууднаа ойрын сагта усадхаха бэзэ гэжэ найдагдана.

А. Дондоков.

Мухар-Шэбэрэй бэриин управ «Знамя Ленина» зой ажахын тоо ороhон хонишодой гадынхид малай жэлгэдэ hайнаар жэ байна. Бригад хонидой эдихэ үб жээл үбэлжэхэ тань ехээр асара малай байра, хор тыень яб байс на, hэльбэнэ. Зу рэ: хонишод С. тов, В. Цыби Н. Гончинов ажаллажа байна.

Ф. СОРОКИНОЙ

ЭМХИТЭЙГЭЭР ҮНГЭРГЭХЭ АРГА БИИ

(Хяагтын управлениин Ленинэй нэрэмжэт колхозой түрүүлэгшын орлогшо, зоотехн Н. Г. Вяткинай хөөрөөнhөө)

Манай колхозой ажахын гол hалбаринь мал ажал болоно. 1963—64 оной үбэлжэлгэдэ 34.800 толгой адууhа мал болон шубууд ондо орохо юм. 8.000 толгой хонид үбэлэй hарануудта хурьгалха байна. Эдэ олон малые тобир тарганаар, гарзагүйгөөр үбэлжүүлгэ, бүхы тугал, хурьгадаа бүрин бүтэн түлжүүлгэ—колхозой малшадай эдэбхитэй шударгы, эмхи гуримтай ажал хүдэлмэриhөө дулдыдаха байhаниинь эли.

Колхозоймнай малшад эдэ эрилтэнүүдые бодото дээрэнь бэелүүлжэ, малайнгаа үбэлжэлгэ hайнаар үнгэргэхын тула хүсэ шадалаа элсүүлжэ, энэ шиидхэхы үеые муу бэшэ бэлэдхэлтэйгээр угтахань. Мүнөө жэл манай колхозникууд 51.000 центнер үбhэ, hолоомо болон зелёнко бэлэдхээ, 5000 гаран тонно кукурузын ногоон набшаhаар силос дараа. Тэрээнhээ гадна, ороохото ургамалнуудай нилээд ехэ үлөөдэhэн суглуулагдаа. Тэрэниие малдаа бусад тэжээлтэй холижо, буйлуулан үгэхэбди. Энэмнай нёдондохиhоо арбаад мянган центнерээр ехэ болоно.

Бэлэдхэhэн тэжээлээ кормозапарнигууд дотор hайса буйлуулжа, зоотехническэ нормын ёhоор хэм соонь, зохидоор малда үгэжэ байгаа hаамнай, үбэлэй үедэ гүйсэд хүрэхэ гэжэ колхозой малшад лаб этигэнэ. Малайнгаа тэжээлые хямгадажа, гамтайгаар гаргашалхын тула мүнөө hү hаалиин гүүртэнүүд, эхэ хонидой отаранууд дээгүүр тэжээл буйлуулха оньhон түхеэрэлгэнүүдые тодхожо дүүргээд байна. Үбэлэй hаари хүйтэнэй үедэ hаамхай үнеэд тугал буруунуудынай бултадаа бүлеэхэн уhаар уhалагдаха юм.

Зун, намартаа бэлэдхэгдэhэн, мүнөөшье суглуулагдажа байhан үбhэ, hолоомоноймнай ехэнхинь малай үбэлэй байрануудай газаа зөөгдэжэ hүрилэгдэнхэй. Колхозой отара гүүртэнүүдээр малай үбэлжэхэ дал хашаа, хуhамаг хорёонуудынь hэльбэгдэн заhабарилагданхай. Тэрээнhээ гадна, мүнөө жэл манай колхоздо хурьгалха 1000 толгой хонидой, 100 толгой үнеэдэй, 60 тугалай типовой байранууд шэнээр баригдажа дүүргэгдээ.

Мүн үбэлдөө малшадай байха гэр байшангууд дулаалагданхай, сэбэрхэнүүд. Нэгэдэхи комплексно бригадын үүлтэртэ малай фермын, мүн Түхэмэй хоёрдохи комплексно бригадын hаалишад, малшадай байха байшан гэрнүүд шэнээр баригданхай. Тэдэ малшадай байшангуудай дэргэдэ культбазанууд hаяар нээгдэхэнь.

Залуу коммунист нүхэр Георгий Васильевич Минаевай хүтэлбэрилдэг, Ягодное нютагтахи 3-дахи комплексно бригадын малшад үбэлжэлгэдэ илангаяа эмхитэйгээр бэлдээ юм. Тус бригадынхид нёдондо нойхиhоо 1,5 дахин ехэ тэжээл бэлэдхэhэн байна. Энэ тэжээлэйнь ехэнхи малай байра шадар асаргданхай. Тус бригадын малшад зун, намарай үедэ мал адуулгые зүбөөр эмхидхэhэн .Тиимэhээ бүхы малынь тобир, тарганаар үбэлжөөндөө орохонь.

Энэ бригадын малшад сүлөөтэй сагтаа культбазада ерэжэ, шатар, даам, домино наадаха, политическэ болон хүдөө ажахын темэнүүдээр лекци, хөөрэлдөө дууладаг. Москва, Эрхүү, Улаан-Үдэ болон бусад городуудай радио-дамжуулгануудые шагнаха, болбосон ёhоор амарха, ажаhууха арга боломжотой.

Мүн Тохой, Түхэм болон Бургаастай нютагуудтахи комплексно бригадануудай малшадшье үбэлжэлгэдэ мүн лэ эмхитэйгээр бэлдээд байна.

Колхозой правлени, зооветмэргэжэлтэд малшадай зоотехническэ, ветеринарна мэдэсые ехэ болгохо, түрүүшүүлэй дүй дүршэл шудалжа, өөhэдынгөө ажал хүдэлмэридэ зүбөөр, шадабаритайгаар хэрэглэхэ асуудалда анхарал ехээр хандуулхаар хараална. Үбэлдөө комплексно бүхы бригадануудта гурбан жэлэй зоотехническэ hуралсал эмхидхэгдэхэнь. Тэндээ зоотехническэ эрдэмэй туйлалтануудые шудалхаhаа гадна, колхозойнгоо түрүүшүүлэй дүй дүршэлтэй танилсаха байна. Ойрын үдэрнүүдтэ энэ hуралсал эхилхэнь. hургуулиин хэшээлнүүдые колхозой мэргэжэлтэн нүхэд Н. С. Мункуев, М. К. Островский болон бусад хүтэлбэрилхэ юм.

Малай үбэлжэлгэ эмхитэйгээр, амжалтатайгаар үнгэргэхэ хэрэг малшадай дунда социалис мүрысөө ямар зэргээр дэлгэрүүлhэнhээ, хайшан гэжэ хүтэлбэрилhэн дээрэhээ дулдыдахань мэдээжэ. Колхозой правлени, партийна комитет малшадай дунда социалис мүрысөө зүбөөр эмхидхэхэ асуудалда анхарал ехээр хандуулна. Жэшээнь, hү hаалгаар арба хоноод, хурьга абалгаар, тэрэниие түлжүүлгээр hарын эсэстэ социалис мүрысөөнэй дүн гаргагдаха зэргэтэй. Мүрысөөгөөр раhан коллективтэ колхоз комой, правлениин дам Улаан туг барюулагдаха, нэй түрүүшүүл үнэтэй сэн гүүдээр шагнагдаха байна.

Малшадай социалис м дүн правлениин, партком нинууд болон малшадай үй суглаанууд дээрэ зүбшэн ханын газетэ, «дайшалхы нуудта» ходо тунхаглагда Колхозой партийна комит дай дунда политическэ эмхидхэн ябуулхын тулада агитаторые томилоо. Тэдэ хоорондын, мүн орон дот далтай, хүдөө ажахые хүг лаар парти правительс гаhан шиидхэбэринүүдтэй танилсуулжа байхын тула ходо үнгэргэжэ байха уялг

Гэхэтэй хамта манай зарим гүүртэ, отаранууд малай үбэлжэлгэдэ бэлдэх зарим тэды дутуу дундаву Малаймнай үбэлэй байрану бүхэндэ үшөө заhабари дүүргэгдээ гэхын аргагүй. поли дээрэhээ hолоомо луулжа абаадүй байhаарбди hээ hолоомонь малда гэшхүү урилтэдэ ороно. Олонхи о дай хурьгалай байра бэл Иимэ дутуу дунданууд нүх дуровай хүтэлбэрилдэг Пове тагтахи (5-дахи) комплек галада ушардаг. Мүн бусад гадануудта бии байха. правлени эдэ дутуу дун түргөөр усадхаха хэмжэ абажа байнхай.

Ниитынтээ малай үб эмхитэйгээр үнгэргэхэ, ша нүүдээ бултыень гарагүй жүүлхэ арга боломжо ма хоздо бии. Эдэнээ зүбөөр тула бүхы хүсэлэнгэ ор элсүүлхээр колхозоймнай зоригжонхой.

Экономическа талаараа hэ хозуудай гээгдэлые хоёр жа шада зайсуулая гэhэн В ластиин Хмельницкэ ажалшадай уряада манай колхозой малшад малай үбэлжэлгые амжа үнгэргэхын түлөө эрил шуу байха.

С. Ш

ОЛОН ҮРИИН ЭСЭГЭ

НЭГЭЛ АЖАЛДАА олон жэлдэ удаагаар хүдэлхэдөө, тэрээндэ hонёо бууража, хашар залхуу болошодог гэжэ зариман хэлсэдэг. Теэд энэнь дашшье тиимэ бэшэ. Зарим хүнүүд нэгэтэл зүрхэ сэдьхэлээ эзэлэгдэжэ, бодотоор дурлаhан ажалhаа бүхэли наhандаа гэхээр хахасадаггүй, ходол шуналтай, абьяастайгаар хүдэлжэ ябадаг ха юм.

Владимир Архипович мүнөө душэ наhанайнгаа «богоhо» алхаад ябана. Тэрэнэйнгээ тэнгэhээ hураггүй ехыень техникэ машинатай хуби заяагаа холбожо энэ болгобо.

Гушаад оной эхеэр Ара-Хэрээтэ нютагтаа түрүүшын тракторай ерэхэдэ, арбатай Володя хоол ундаяа мартан, үетэнөөрөө тэрэниие бүхэли үдэртөө дахажа харадаг, «ойро зуураханшье hуулгыт» гэжэ трактористые гуйдаг байhан. Магад тиихэдэл Владимир Архиповичай зүрхэн түрүүшынхеэ «булад хүлгэтэ» бүхөөр татагдажа, тэрэ хүсэд дураниинь мүнөөшье хүрэтэр унтараагүй ябажа болоо.

1941 ондо тусхай курса дүүргээд, колхоздоо тракторта хүдэлжэ байтарнь дайн эхилжэ, нүхэр Сафонов гартаа буу барижа, Эхэ ороноо, өөрынгөө үри хүүгэдэйнгээ эрхэ сүлөөе, амгалан байдалые хамгаалалсаа. Дайнай аюулта гал, даршн утаан соогуур 4 жэл тухай ябажа, амар мэндэ бусаад, үнөохил «түмэр моринтоо» мордоо. Тэрэнhээ хойшо Владимир Архипович hара, жэлhээ байха, үдэршье hамшаагүй хүдэлжэ ябана. Энэ үе соо тэрэнэй хүдэлжэ үзөөгүй маркын комбайн, жолоодожо үзөөгүй трактор хомор ёhотой.

Байгша оной намар hүүлшын гектар ургасын хуряагдажа байха үеэр бидэ тэрээнтэй уулзаа hэмди.

Ара-Хэрээтэhээ баруулжаа арба модо тухай газарта далай мэтэ үргэн шэнисын таряалан халюуран нэмжынэ. Дундуурнь хэдэн адар томо комбайнууд эсхэжэ орошонхой, долгито далайда тамаран ябаhан корабльнууд шэнгеэр үзэгдөө бэлэй. Тэдэнэй нэгые дундуур бэетэй, бага уршалаа болоhон уряанги шарайтай хүн жолоодон, урдахи мүрөө хёрхоор хаража ябаба. Энэмнай Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин Ждановай нэрэмжэтэ колхозой түрүү комбайнер Владимир Архипович Сафонов байгаа. Хажуудань арба гарамгай наhанай багахан хүбүүн ябалсана.

—Таряа хуряалгын эхилхэhээ хойшо Владимир Сафонов өөрынгөө ехэ хүбүүн Гошые хажуудаа абаад хүдэлөө юм. Мүнөөшье тэрэнь амаралтын үдэр hургуулиhаа ерээд, эсэгэдээ туhалжа ябана гээшэ,—гэжэ колхозой парткомой секретарь нүхэр Кузнецов хэлэбэ.

— Зай, Владимир Архипович, туhалагшатнай хэр хүдэлнэб? Таба гэhэн тэмдэг табихаар гү? гээд тэрэ комбайнерай хажууда ошоходоо хүхин дуугарна.

—Бараг даа. Бага зэргэ зэмэлүүлнэ. Теэд яашаха hэм. Мүнөөнhөө ажалай амта танижа, хилээмэн, талхан гээшэмнай мил тэнгэриhээ унажа байдаг юумэ бэшэ гэжэ ойлгожо ябаг,—гэбэ Сафонов.

—Болоол даа. Колхоздомнай үшөө нэгэ Сафонов-механизатор нэмэхэнь ха юм,—гээд парткомой секретарь энеэбэ.

— Манайхиhаатнай яhалал олон механизатор, hаалишан, малгад зоотехник, багша, ветеринар, врачнаршье гаража болохо. Энэ Гошын доодо тээ коммунизм байгуулалсаха үшөө 9 хүбүүд, басагад байхал,—гэжэ Владимир Архипович хүхюунээр хэлээ бэлэй.

Энэ жэлдэ нүхэр Сафонов өөрынгөө «СК-3» комбайнаар хамта 490 га таряа хуряажа, 5 мянга шахуу центнер ороохо сохёод, комбайнаар колхозойнгоо чемпион Чойжол Очировай удаа хоёрдохи hуури эзэлээ.

—Наhатай болоhон намда залуушуултай мүрысэхэнь бэрхэтэйхэн байна. Абаhаар ахихаяал hанаха. Тиигэбэшье үшөө хэдэн жэл комбайнайнгаа жолоо табихагүйб,—гэжэ тэрэ хэлэдэг.

«Ажал хэhэн—ама тоhодохо» гэжэ бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлhэнэй ашаар нилээд олзотой омогтойшье гараа. Ургаса хуряалга дээрэ 26 үдэр хүдэлөөд, 13 центнер таряа, 500 гаран түхэриг мүнгэ (нэмэлтэ түлөөhэн, шантаяа хамта) абаhан байна.

—Урдань манайхидал 9—10 үхибүүдтэй улаан сурба айлда хоолойгоошье тэжээхэнь бэрхэтэй байгаа. Мүнөө бидэ юугээршье яданагүйбди. Гүрэн али болохоор туhална, тэдхэнэ, үхибүүдыемнай hургуулида hургана, үбшэлхэдэнь аргална. Тиимэhээ гансашье манайхи бэшэ Ара, Дунда-Хэрээтэ, Хаяа нютагуудаймнай ород, буряад зон булта иигэжэ үдэнэ, үнэржэнэ ха юм. Минии үеын нүхэр, баhа механизатор Гылык Доржиев 11 үхибүүдтэй болоод байна. Тиимэ айлнууд эндэмнай захаhаа байха,—гэжэ Владимир Архипович хөөрэжэ hуудаг.

—Мүнөө үеын юу хэжэ, ямар зорилготой хүдэлжэ байнабта?—гээд асуубалтнай.

—Бидэ, механизаторнуудай ажал мэдээжэ ааб даа. Ургасын хуряагдажа дүүрэмсээр техникээ заhабарилжа эхилээд, хабар болоходо баhал таряаландаа гарахаш, намар үнөохи ургасамнай хүлеэжэ байха бшуу. Юрэдөөл трактор комбайнаа түхэреэн жэлдэ бэлэн байлгаха уялгатай зон ха юмбди,—гэжэ тэрэ харюусахал даа.

Энэл даа, Эхэ оронойнгоо амбаарта республикын 8,8 миллион пууд таряа оруулалсаhан түрүү механизаторнуудаймнай нэгэн.

М. Намжилов.

БУРЯАД ҮНЭН
2-дохи нюур.
1963 оной ноябрийн 5.

...ропагандистда иимэ „туһаламжа“ хэрэгтэй гү?

Хэблэлэй хуудаһануудһаа

...нэй үйлэдбэриин управ... парткомой орган болохо ... газетэ партийна ажабай... ...ай түрүүшүүл гэхэ мэтэ бу... ...ые, уран зохёолой хуудаһа... ...элдэб һонирхолтой статья... ...толилжо байхынгаа хажуу... ...Пропагандистда туһаламжа» гэ... ...нда тон хэрэгтэй, шухала ...лнуудые ходо ходо хэблэжэ, ...ье, пропагандист нүхэдтэ саг ... туһалжа байдаг. Энэнь ...тай. Гэхэ зуура, тэрэ бу... бурят хэлэн дээрэхи ор...нуудые һайн гэхын аргагүй. ...хэрэгтэй, тон шухала статья, ...өөнүүд түргэн түүхэйгээр, ...икын юрэнхы дүримүүдтэ ...үй, уншахада хүндэ үгүү...ээр оршуулагдажа, зарим...аа гээдэг байна.

...ын буряад номерто байгша ...ентябриин 29-дэ хэблэгдэһэн ...еско марксизмын парти» гэ... ...тья уншагшадай, илангаяа ...идистнуудай дура ёһотоор лэ ... Энэ статья ород дээрэ сен... 25-да хэблэгдэнхэй. Аба... оршуулгын «шэди» хараг...на.

...улаад үзэгты. Эхэ соонь игэ...ээтэй: «С тех пор, как су...ет коммунистическая пар...озданная великим Лениным, ...их людей земного шара не... возникает вопрос: в чем её ...сила?»

...уулгань: «Агуу ехэ Ленин баг...тоохоһон манай коммунис пар...ии болоһон үдэрһөө хойшо ... дэлхэй дээрэ ажаһуудаг хүнүүдтэ түрэл партиимнай асари ехэ хүсэниинь хаана гээшэб гэһэн асуудал түрүүлнэ».

Оршуулгын алдуунууд гэхэдэ, хэлэнэй талаар.

1. **«Турэнэ»** гэхын орондо «түрүүлнэ» гэжэрхихэдэнь, ямаршье нэрлүүлэгшэгүй, буруу хэлэгшэтэй болоно, тиимэ дээрэһээ энэ мэдүүлэлэй мэдүүлэл боложо шадаагүйнь грамматика шудалаашьегүй хүнүүдтэ элирнэ.

2. **Тогтоохо** (устанавливать), байгуулха (создавать) гэһэн хоёр үгэ заримдаа нэгэ үйлэ тэмдэглэбэшье, ехэнхидээ хоёр ондоо удхатай.

Удхын талаар бүришье аргагүй алдуутай. Энэ алдуунуудыень элирхэйлхэ зуураа, оршуулагшада хэдэн асуудал табия:

1) Хэзээнһээ хойшо дэлхэй дээрэ ажаһуудаг бүхы хүнүүдтэ, тэрэ тоодо манай дайсадташье, манай коммунис парти түрэл партинь болоо гээшэб?

2) Хэзээнһээ хойшо хүнүүднэй юртэмсэдэ (вселенная) ажаһуудаг болошооб?

3) «Түрэл партиимнай асари ехэ хүсэниинь хаана гээшэб?»—гэжэрхихэдэ, урдандаа бии байһан хүсэниинь мүнөө үгы гэһэн һэжэглэмээр удха абана бэшэ гү?

«Агуу ехэ Ленинэй эмхидхэн байгуулһан Коммунис парти юун дээрэһээ иимэ хүсэтэйб гэжэ мэдэхые тус партиин бии болоһон сагһаа хойшо бүмбэрсэг дэлхэйн олон хүнүүд яашагүй хүсэдэг байна» гэжэ оршуулаа һаа, һураггүй дүтэрхы болохо бэзэ.

Үшөө хэдэн жэшээ дурдая.

Гурбадахи абзацыень абаад харая: «Ленин призывал коммунистов в своей деятельности учитывать живую жизнь, точные факты действительности, а не продолжать цепляться за теорию вчерашнего дня».

Оршуулгань: «Ленин багша өөрынгөө ургажа байгаа (?) юрэнхы (?) ажабайдалые, мүнөө үеын жэшээ баримтануудые хараадаа абалсаха гэжэ бүхы коммунистнуудые урялһан байна. Үнгэрһэн сагта хэрэглэгдэһэн сурталда бажуулдан аһалдажа огто болохогүй гэжэ тэрэ заали юм».

Энэ оршуулгын удхынгаа талаар эхэһээ хэр хазагайржа, хэды һула болоһониинь һөөргэ ородшолходо тодоор элирнэ: «Ленин багши призывал всех коммунистов в своей деятельности руководствоваться растущей (?!) общей (?!) жизнью, примерами (?) и фактами современной жизни. Он указал не цепляться за теорию примененную в прошлом».

Гадна нэгэ мэдүүлэл соо хэлэгдэһэн юумые игэжэ хоёр ондоо мэдүүлэлдэ таһалжархихадань, ондо ондоо ушараар хэлэгдэһэн шэнги болошоно.

Оршуулга эхэ хоёрой ёһото «зүршэлдөөе» удаадахи жэшээ дээрэһээ харанабди.

Ород дээрээ:

« Наша партия вместе с другими братскими марксистско-ленинскими партиями разработала актуальные проблемы современного мирового общественного развития»

Ород дээрээ иимэ ойлгосотой тодоор хэлэгдэһэн аад, оршуулгань орёо, политическэ алдуутай. «Манай парти аха дүү марксистеко-ленинскэ бусад пропагандануудтай (?!) (магад партинуудтай) нэгэн хамта мүнөө үе сагта дэлхэйн олониитын хүгжэлтэ тухай шиидхэбэригүй (?) асари ехэ асуудалнуудые бэелүүлхэ талаар тобшо (?) шэглэл элирхэйлһэн байха юм».

КПСС болон аха дүү марксистско-ленинскэ партинууд хэзээнһээ хойшо бусад партинуудтай (магад буржуазна партинуудтай) хамта программаяа табидаг болошооб?—гэһэн асуудал гарана.

Оршуулгын саашанхи мүрнүүдшье иимэрхүү алдуутай, оршуулагшын гуурһанай һула, халирхай, һаланаар гүйһэн сараатай. Тэрээнһээ гадна, корректурын алдуу олон.

Саашадаа «Саян» газетэ иимэ шухала политическэ удхатай статьянуудые удхыень хазагайруулангүй, шанар һайнтайгаар оршуулжа, алдуугүйгөөр хэблэжэ байһай, уншагшад ойлгожо ядахаа болиһой гэжэ хүсэһэндөө хэдэхэн ажаглалта хэжэ туршабабди.

Л. Тапхаев,
Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай IV курсын студент.

Гүнхэнэй үйлэдбэриин управлениин Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой библиотекэдэ Анна Холматова хоёрдохи жэлээ хүдэлнэ. Эндэ ороходо хүдөө уншагшад хододоо дүүрэн байдаг.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (саада талаһаа): А. Халматова шэнэ номуудые илгажа байна.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Олоной хүсэнэй аша ехэ

...н булан соо хүнүүд ходо ... суглардаг. Ажалһаа сүлөө...таа тэдэнэр эндэ ерэжэ, шэнэ ... журнал уншана, ажал хэрэг ...аа хөөрэлдэнэ. Октябриин ...ын үдэрнүүдэй нэгэндэ түмэр Улаан-Үдэ станциин кондук...дай резервын олон хүдэлмэ... эндэ сугларанхай байба. Ажа...ургэһэн кондукторнууд хойно ...оо орожо ерээд, удангүй ехэ ...өөн эхилбэ. Главна кондук...артийна организациин секре...ким Васильевич Кузнецов со... мүрысөөнэй юһэ һарын дүн ...о зуураа, туйлаһан амжалта, ...хи зорилгонууд тухай дэлгэ...ээр хөөрэжэ үгэнэ.

...Бидэнэр муу бэшээр ажалла... гэжэ хэлэхэ эрхэтэйбди. Ту... 113,5 процент дүүргэгдээ, ... бүтээсэ 103 процентдэ хүр... ...оезднуудай аюулгүйгөөр яба... ...хангагдаа,— гэжэ тэрэ хэлэ...

...наар ажалланабди гээд һанаа...архаар бэшэ, харин саашадаа ..., ямар зорилго урдаа табиха ...аа тодорхойлхо хэрэгтэй гэжэ Кузнецовой хэлэхэдэ, эндэ ...һан кондукторнууд һанал бодо...далдан хөөрэлдэжэ, дурадхал... оруулна. Социалис мүрысөөнэй ямар арга хэрэглэбэл һайн үрэ дүн туйлагдахаб, хүдэлмэришэдэй дунда ябуулагдаха хүмүүжүүлгын ажал хайшан гээд һайжаруулхаб, тэдэнэй культурна хэмжээе дээшэлхэ гэһэн асуудалнуудаар ярилдаан болоо. Һанамжа дурадхалнуудаа зүбшэн хэлсэжэ, һайнаар бодомжолжо үзэһэнэй һүүлээр өөһэдөө өөһэдынгөө хойноһоо хиналта эмхидхэдэг болохо гэжэ шиидэбэд.

Кондукторнуудай резервын коллективтэ хоёр жэлэй саада тээ, 1961 оной сентябрь соо коммунис ажалай нэрэ зэргэ олгогдоһон. Энэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө мүрысэжэ эхилһэнһээ хойшо эндэ ехэ хубилалта болоо, хүдэлмэришэд хүмүүжэн ургаа.

Ниитын шалгагшад коллективэй гэшүүдэй ажалдаа ямараар хандадаг, уялгаяа хэр зэргээр дүүргэжэ байһые ходо хинан шалгадаг. Тэдэнэр аян замда ябахадаа элирүүлһэн бүхы дутагдалнууд тухай партийна организацида, ажахын хүтэлбэрилэгшэдтэ дуулгадаг заншалтай. Ажалай журам эбдэгшэд, уялгаяа муугаар дүүргэдэг хүдэлмэришэд коллективэй хамтын суглаан, партбюрогой, профсоюзай нютагай комитедэй заседани дээрэ шагнагдажа, шүүмжэлэгдэдэг, хэһээлтэ харюусалгада хабаадуулагдадаг болоо. Түрүүшээр иимэ баримта яһала олон дайралдаа. Харин партбюро журам эбдэһэн, таагүй ябадал гаргаһан хүн бүхэндэ шанга хэмжээ абаха гэжэ шиидээд, ехэ тэмсэл ябуулаа. Коммунистнууд дутагдалнуудай шалтагаанииие элирүүлхэ, тэдэниие зайсуулха гэжэ оролдоо. Тиихэдээ зарим хүдэлмэришэд өөһэдынгөө албата уялгые һайнаар мэдэдэггүй дээрэһээ ажалдаа дутагдал гаргана гэжэ партбюро мэдэрбэ. Иигэжэ кондукторнуудай һуралсал эмхидхэгдэһэн, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һайжаруулагдаһан байна. Мүн тодорхой жэшээ баримтанууд хэрэглэгдэжэ, хөөрэлдөөн, лекци үнгэргэгдэдэг болоо.

Партийна организаци коллективэйнгээ гэшүүн бүхэнтэй тусхай ажал ябуулха, тэрэнэй һанал бодол, эрмэлзэлгэ тухай мэдэхые оролдоо. Хэрбээ урдань журам эбдэгшэд гү, али ажалдаа муугаар хандадаг хүдэлмэришэниие резервын начальнигта дуудажа асараад зонхилдог байгаа һаа, мүнөө хүн бүхэнтэй хүмүүжүүлгын түсгаар ажал ябуулагдадаг болонхой. Партбюрогой иимэ хүдэлмэри үнгэргэхэдэнь, ниитын шалгагшад ехэ туһаламжа хүргэбэ. Тэдэнэр ямар нэгэ хүдэлмэришэндэ ямар туһаламжа хүргэхэ, дутагдалыень усадхахын тула юу хэхэ хэрэгтэй байһые һайнаар мэдэдэг байба. Партийна организаци хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэ профсоюзна организаци, эхэнэрнүүдэй соведые хабаадуулаа, ханын газетын, нүхэдэй сүүдэй ажал һайжаруулаа.

Партбюро политическэ гэгээрэлэй һуралсал эмхидхэлгэдэ ехэ анхаралтайгаар хандадаг. Кондукторнуудай дунда түсгаар ажал ябуулагдадаг дээрэһээ тэдэнэй бэлэдхэл, эрмэлзэлгэ һайнаар шэнжэлжэ, энэ һуралсал зүбөөр эмхидхээ. Резервын бүхы хүдэлмэришэд ямар нэгэ һуралсалда хабаадуулагдана. Марксизм-ленинизмын үдэшын университетдэ 20 гаран хүн, хоёр хүдэлмэришэн техникумдэ, бусадынь предприяти дээрэ эмхидхэгдэһэн кружогуудта һуралсана.

Имагтал партийна организациин, хүн бүхэндэ һанаагаа табижа байһан ушар хүдэлмэришэдэй урдаа табиһан зорилгоёо бэелүүлхэ хэрэгтэнь туһална, түрүүшүүлэй тоодо ороходо гэһэн тэмсэлдэ зоригжуулна. Нэгэ жэшээ дурдая. Главна кондуктор Кулаткин урдань хэды дахин журам эбдэжэ, шүүмжэлэгдэһэн байгаа. Энэ хүниие хүмүүжүүлхэ, буруу ябадал, алдуу гаргажа байһанаа өөрөө ойлгожо абахын тула коммунистнууд ехэ оролдолго гаргаа, ниитын ажабайдалда хабаадуулжа шадаа. Түрүүшээр нүхэр Кулаткин партийна организациин даабарида ёһо тэдыгээр хандадаг һэн. Харин даабари үгэхэ, хөөрэлдөө хэхэ бүринь тэрэ коллективэй ажал хэрэгээр һонирходог, үгтэһэн даабари, уялгаяа дуратайгаар дүүргэдэг болоһон байна. Иигэжэ энэ нүхэр ниитын ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, үйлэдбэриин түрүүшүүлэй тоодо оролсоһон байна. Мүн урдань алдуу гаргадаг кондукторнууд Бородулин, Ерин, Терских, Шабан гэгшэд коллективэйнгээ урдахи уялга ойлгожо абаһан байна.

Коммунис ажалай коллективэй нэрэ зэргэдэ хүртэһэн кондукторнуудай резервын хүдэлмэришэд шэнэ ёһоор ажаллаха, ажаһууха гэһэн хүдэлөөе саашань дэлгэрүүлэн, өөһэдөө бэеэ хинан шалгаха, алдуу гаргаһан тухайгаа мэдэрхэ, коллективтэ дуулгаха гэһэн шиидхэбэри баталан абаба. Тэрээнь соонь игэжэ хэлэгдэнэ: «Коллективэйнгээ гэшүүн бүхэнэй үнэн сэхэ, өөһэдынгөө дутагдалнуудта эбсэшэгүйгөөр хандадаг болохын, шэнэ үеын хүниие хүмүүжүүлхын тула өөһэдөө өөһэдынгөө хойноһоо шалгалта хиналта эмхидхэжэ, коммунис ёһоор ажаллаха, ажаһууха мүрысөө саашань дэлгэрүүлхэ гэжэ шиидэбэбди».

М. Соломенный,
редакциин авторнуудай Соведэй гэшүүн.

Мохошогүй зоригтын баяр

Долоон зуун дүшэн табан уншагшадай оройл гансань номой библиотекэдэ огто ерээгүй. Тиибэшье хэнһээшье дутуугүй олон уран һайханай ном, нимгэн, зузаан журналнуудые уншадаг юм. Энэ жэлэй юһэ һарын туршадашье 52 хэһэг роман, повестьнуудтай танилсаад, тэдэнэй олонхинь удха тухай хуряангы тэмдэглэл бэшээ. Тиигэжэ библиотекэдэ эмхидхэгдэдэг шэнэ номуудай выставкэдэ тодо һонор аннотаци, һанамжа дурадхалнуудые эльгээжэ, олониитэ уншагшадта туһалдаг, тэдэнэрэй дүтын танил, халуун ханинь болонхой.

Энэмнай Түнхэнэй аймагай Зун-Мурино тосхондо ажаһуудаг Леонид Александрович Цай, Эсэгэ оронос хамгаалгын дайнай инвалид, арбан зургаан жэлэй хэбтэри хүн юм. Хүндөөр нюргаа эбэрһэн дээрэһээ хүнэй туһагүйгөөр унтариһаа хобхоржо шадахагүй, үдэр һүнигүй гэнзойжо хэбтэдэг залуу наһанһаа иимэ эрэмдэг болоһон Леонид махабад, сэдьхэлэй ямар хэсүү гасалан. Гашуудалые үзөө хаб даа? Теэд уйданаб, зобоноб гэжэ Леонид хэндэшье—Мария Кирилловна һамгандаашье, Галина басагандаашье—шиидшье гэһэн байдаггүй.

Гайхалтай хатуу зоригтой, сэдьхэл даруу, хөөрүү налагай Леонидоо нютагайнь зон өөгшөөдэг, али шадалаараа дэмжэхэ, туһалхые оролдодог. Эндэхи библиотекые даагша нүхэр Р. Г. Крылова һони һонин шэнэ номууд, журналнуудые Леонидто ходо асаржа үгэдэг, тиихэдээ али нэгэ лэ һонирхолтой асуудалаар үни удаан хани халуун ярилдаа хэдэг заншалтай юм.

Нёдондонһоо эндэхи найман жэлэй һургуулиин багшанар Леонидойдо ерэдэг хүндэтэ айлшадынь болоо. Тэдэнэрэй һайн һайхан туһаламжаар, үсэд нэтэрүү оролдолгоор Леонид Александрович 6-дахи класс үнгэрһэн жэл дүүргээд, мүнөө долоодохи классто һуража байна. Леонидой хэбтэмгэшээ уншаха, бэшэхэ, хэшээлдээ бэлдэхэ хэрэгтэнь таатай зохид байдал олгохын тула һургуулиин һурагшад таарамжатай хүнгэхэнүүд табюур, самбар мэтэнүүдые уралан дархалжа үгөө һэн.

Тээсгэн нүхэр Цайн ажабайдалда үшөө нэгэ баяр болоо. Улаан-Үдын ЛВРЗ-гэй хүдэлмэришэд Леонидой захилаар шэрээтэргэ бүтээжэ,бэлэг болгон үгөө. Тэрэ хүнгэн, оньһото коляскаараа Леонид газаа гаража, алтан дэлхэйн нара, аглагта баясаха аргатай болоо.

Һайхан сэдьхэлтэ нүхэдэйнгөө сэгнэшэгүй аша туһын түлөө гүн сэежын оёорһоо айхабтар ехэ баяр хүргэн, нүхэр Цай газетэдэ һаяшаг бэшээ һэн. Зориг дээрээ зориг нэмэһэн Леонид Александрович Цай өөрынгөө шадал зэргээр ниитын хэрэгтэ хабаадалсахаяа эрмэлзэн, эрдэм бэлигээ дээшэлүүлхэ гэһэн арюун зам шэлэн олоо, тэрээндэнь али болохо амжалта хүсэе.

Ц. Дугаров.

Түрэл орон доторнай

ЗАМАЙ ХҮДЭЛМЭРИШЭДЭЙ БААТАРШАЛГА

ОБЛУЧЬЕ (Хабаровска хизаар). Километр утатай туннель соохи түмэр зам бухыдэнь заһабарилгын хүдэлмэри урдань һара хахад шахуу болзор соо хэгдэдэг байгаа. Тиин Облученска замай дистанциин, замай 18-дахи станциин хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэд эды шэнээн хүдэлмэриие оройдоо 11 час 20 минутын туршада дүүргэбэ.

Заһабарилгын шэнэ технологи нэбтэрүүлжэ, хүсэ ехэтэ хэдэн олон машинануудые хэрэглэһэнэй ашаар ажалай иимэ амжалта туйлагдаа. Инженернүүд Н. Горловский, М. Кваша, В. Щипицин, В. Стыкин гэгшэд энэ шэнэ онол арга зохёожо бэелүүлээ.

Хоёрдохи замай ябалгые тогтоонгүй, рельснүүдые задалха, табиха поезднууд туннель руу орожо, хүдэлмэреэ эхилбэ. Минута минутаар нарилан тоолоһон сагаа гээнгүй, хуушан рельснүүдые хобхо татажа, замай һуури заһабарилха, шэнэ рельснүүдые табиха хүдэлмэриие механизаторнууд наринаар дүүргэһэн байна.

Шэнэ арга хэрэглэхэдэ, заһабарилгын гаргаша зургаа хахад дахин хямдаржа үгөө.

ОРОНОЙ ХОЙТО ЗҮГТЭ

НОРИЛЬСК, (ТАСС-ай корр.) Снежногорск гэжэ илдам һайхан нэрэтэй хүдэлмэришэнэй шэнэ тосхон Таймырай карта дээрэ түрүүшынхеэ бии болобо. Хантайска ГЭС-эй барилгашад тэндэнь һууриханхай.

Янгинама хүйтэн үбэл тундрада ерэбэ, теэд барилгашад гүйсэд бэлэн түхэлтэйгөөр тэрэниие угтаа. Енисейн пароходствын уһан замаархин тэдэндэ ехэ туһаламжа хүргэһэн юм. Арбаад мянган тонно ашаа, элдэб янзын техникэ: автомашинанууд, бульдозернуур, кранууд, экскаваторнууд болон барилгын материалнуудые тэдэнэр зөөжэ үгөө юм. Промышленна эд бараагаар, эдеэ хоолой зүйлнүүдээр, овощоороршье хүсэд хангагданхай.

Харьялан урдажа байһан Хантайка мүрэнэй эрьеэр мянга шахуу хүн хүдэлмэрилнэ. Олон байратай 17 гэр, магазин, Хантай гол мүрэн дээгүүр ябаган хүнэй гараха хүүргэ мүнөө баригдажа байнхай.

ЭДЕЭ ХООЛОЙ ТОМО ПРЕДПРИЯТИ

ДУШАНБЕ, (ТАСС-ай корр.). Душанбе городой баруун захада Таджикистанай индустриин асари ехэ предприяти — өөхэ тоһоной комбинат баригдажа байнхай. Тус комбинат хлопогой 540 тонно үрэһые сүүдхэдэ буйлуулха юм.

Гурбан зуугаад гаран шэнэ шэнэ түхеэрэлгэнүүд хабсарагдажа, шалган үзөөд, ашаглалгада үгэхөөр бэлэн болонхой. Автомадуудай үргэнөөр хэрэглэгдэхэ байһан дээрэһээ бүхы хүдэлмэринь нэгэ газарһаа жолоодогдохо юм.

Энэ предприяти мүнөө жэлдэ ашаглалгада үгтэхэ юм.

Таджикистанда эдеэ хоолой предприятинууд олоор баригдажа байна. Душанбедэ, Вахшска нугын түбтэ—Курган-Тюбеде томо һүнэй завод, мяханай комбинат, республикын хойто талада консервын завод баригдажа байна. Памирта мяханай комбинат, республикын зүүн, зүүн-урда талада сыр шанадаг заводууд хоёр-гурбан жэлэй турша соо баригдаха юм.

МОСКВАҺАА ХОЛО

КОМСОМОЛЬСК-НА-АМУРЕ. (ТАСС-ай корр.). Заха хизаартань гарашагүй ой тайга, хада уула, намаг, буртаг шабар. «Москваһаа холо» гэжэ Василий Ажаевай романай геройнууд дайнай хүшэр хүндэ жэлнүүдтэ эндэ баатаршалга гаргаа. 650 километр зайтай газарые алхам алхамаарнь тоолоһоор, хүнүүд Охаһаа Комсомольск-на-Амуре хүрэтэр нефтиин булад соргонуудые татаһан юм.

Оха Комсомольск хоёрой хоорондохи нефтепровод мүнөө хүрэтэр һайнаар хүдэлжэ, Сахалинай нефтиие наашань гаргана.

Мүнөө эндэнь барилгашад дахинаа ерэжэ, хоёрдохи соргонуудые табихань. Алас-Дурна зүгэй түрүүшын нефтепровод барилгада хабаадалсаһан Николай Иванович Николаев энэ барилгые хүтэлбэрилнэ.

Нефтепроводой хоёрдохи ээлжээн 2 жэлэй турша соо дүүргэгдэхээр хараалагдана. Барилгашад газопровод бариха бэлэдхэл хэнэ. Энэ газопроводоор Комсомольск Сахалинай хямда сэнтэй газ 1965 ондо абадаг болохонь.

...Н-КАЗАХСТАНАЙ ОБЛАСТЬ. ... Ленинэй нэрэмжэтэ Усть-...ногорско туулганай комби...гой шухала продукци үгэхэ... гадна хүнгэн сэнтэй сернэ ...ота ехээр үйлэдбэрилдэг юм. ... жэлэй түрүүшын жэлһээ ...нэ түсэбһөө үлүүлэн хэдэн ... эшелон продукци үгэбэ. ...атизаци үргэнөөр нэбтэ...жэ, ажалай бүтээсэ 25 про...ор дээшэлээ. ...еральна үтэгжүүлгэ үйлэдбэрилдэг предприятинуудта сернэ кислотагай ехэ удха шанартай байһые тэмдэглэһэн КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Бэшэг комбинадай хүдэлмэришэдэй дунда ажалай эдэбхи үүсхэл үргэнөөр бадаруулаа. Бүхы бригаданууд графигһаа түрүүлэн хүдэлмэрилжэ байна.

Зураг дээрэ: сернэ кислотагаар ашаалагдаһан эшелонууд.

ТАСС-ай фотохронико.

...ноярска алюминиевэ томо завод баригдажа байнхай. Электролизой цехүүдэй корпусууд ба... түхеэрэлгэнүүдынь хабсаргагдажа байна. Энэ долоон жэл соо оромнай Красноярскын алюми...ха юм. Зураг дээрэ: Красноярскын алюминиевэ заводой электролизуудай цехүүдэй барил...

ТАСС-ай фотохронико.

Нүхэдэй сүүдэи дүй дүршэлһөө

БУЛТА ИИМЭЭР АЖАЛЛАДАГ ҺАА...

Коммунизм үргэн далайсатайгаар байгуулжа байгаа үедэ ниитын эмхинүүдэй үүргэ улам ехэ болохо гэжэ партиин Программа дотор заагдана. Тиимэ эмхинүүдэй нэгэн болохо Шэнэ-Заганай нүхэдэй сүүдэй хэрэг ажалые яһала һайшаамаар.

Долоон хүнһөө бүридэһэн энэ эмхидэ артелиин түрүүшүүл, өөрынгөө урда табигдаһан хүндэтэй, харюусалгатай уялгада үнэн сэхээр хандадаг, зоной этигэл найдабари харюулдаг үүсхэлтэй нүхэд һунгагданхай. Жэшээнь, нютагай Соведэй депутат, Заганай колхозой түрүү свёклошон С. Калашников, механизатор М. Ревенский, сабшалан һайжаруулагша дала наһатай Х. Волошин болон бусад артелиин эдэбхитэд нүхэдэй сүүдэй гэшүүдээр һунгагданхай. 7 гэшүүнэй 4-ниинь коммунистнууд. Эмхиин гэшүүд туд тудтаа ямар нэгэн асуудал даажа абанхай. Тэдэнэр олониитэдэ түшэглэн, ажалшадай дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулдаг. Бүхы ажал хэрэгээ колхозой партийна эмхиин хүтэлбэри доро, түсхай хараалагдаһан түсэбөөр эмхидхэдэг юм. Гурбан жэлэй турша соо нүхэдэй сүүд 60 гара дахин сугларжа, ажалшадай зүгһөө ороһон нилээд олон гомдол, дурадхалнуудые зүбшэн хаража, таарамжатай шиидхэбэри абаһан байна.

Сүүдэй түрүүлэгшэ К. Родионов иигэжэ хөөрэнэ:

— Манда ороһон материал бүхэниие али бүхы талаһаань шалгажа үзэхэ гэжэ оролдодог гээшэбди. Юуб гэхэдэ, гомдол бүхэнэй саана амиды хүн байна ха юм. Тэрэ манда хандахадаа, туһалха ёһотой гэжэ этигэн, өөрынгөө ажабайдал, ажал хүдэлмэридэ ушарһан зүйл тухай гү, али хамтын хэрэгтэ хайхарамжагүйгөөр хандадаг, ниитын ёһо журам сахидаггүй хүн тушаа дуулгана өшүү. Тиимэһээ тэрэнэй этигэл найдабариие харюулха гэжэ оролдодог гээшэбди. Тиигэжэ шадаагүй һаа, нютагайнгаа зоной дунда хүндэгүй болохобди,—гэжэ мэдүүлнэ.

Сүүдэй үзэмжэдэ ороһон асуудал бүхэнэй зүбөөр шалгагдажа үзэгдэхын, таарамжатай шиидхэбэри абахын тула тиимэ материал эмхиин гэшүүндэ даалгагдадаг. Гомдолой баримтаар байра дээрэнь өшөжо, сүг хүлэлдэг гү, али энэ асуудал һайн мэдэхэ хүнүүдтэй хөөрэлдэнэ, буруу зүбыень шалгажа үзэнэ. Тиигээд нүхэдэй сүүдэй суглаанай болохоһоо хоёр-гурбан хоног урид олоной ябадаг газарта соносхол үлгэдэг. Тэрээн дээрээ ямар асуудал харагдахаб, хаана, хэды часта юун болохоб гэжэ тодо һайнаар бэшэдэг. Зарлагдаһан саг соогоо, заагдаһан газартаа суглаагаа эхилдэг. Ямар нэгэн шалтагаанаар суглаанай болоогүй ушар гурбан жэлэй турша соо үзэгдөөгүй.

Суглаан бүхэндөө шадаал һаа олон зониие хабаадуулха гэжэ оролдодог. Тиимэһээ нүхэдэй сүүд ехэнхидээ колхозой клубта зарлагдадаг. Тиихэдэ хүгшэн залуугүй, нютагай зон олоороо суглардаг юм. Сүүдэй үзэмжэдэ табигдаһан асуудал бүхэниие нүхэдэй ёһоор шүүмжэлэн хаража, таарамжатай, хүмүүжүүлхы удхатай шиидхэбэри абаха хэрэгтэ колхозой гэшүүд, багшанар, эмшэд болон хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, артелиин хүтэлбэрилэгшэд эдэбхитэйгээр хабаададаг.

Нүхэдэй сүүдтэ хаража үзэгдэбэ, тэдэ тэдэ үгэ хэлээ гэһэн юрэнхы удхатай шиидхэбэри абтадаггүй, харин алдуу хэһэн гү, али зэмэтэ хүнэй өөрынгөө хэһэн зэмэтэ ябадалые һайса ойлгожо абаха, тиимэ буруу ябадал саашадаа хэзээдэшье хэхэгүйб гэжэ үгыень абахые оролдодог байха юм. Гансал өөрынгөө зэмые мэдэрээд, заһархаб гэжэ хубхай хооһон үгэ хэлээд, саашадаа баһал ниитын ёһо журам эбдэхэ гү, али гэр бүлэдөө харшаар хандаха ябадал үргэлжэлүүлхээ болитороо, өөрынь һайса ойлготор нүхэдэй ёһоор шүүмжэлдэг, зүб шиидхэбэри гаргадаг байха юм. Сүүд дээрэ харагдаһанайнгаа һүүлээр тэрэ хүн буруу ябадал хэхээ болидог байна. Жэшээнь, тракторист Г. Миронов һогтуугаар тракторта һуугаад, тэрэнээ эбдэһэн юм. Мироновой зэмэтэ ябадал сүүд дээрэ харагдажа, шанга шүүмжэлэлдэ ороо. Тэрэ гэһэнһээ хойшо Миронов архи тамхи намнахаяа болижо, ажалдаа һайнаар хандадаг болоо.

Ажалшадай зүгһөө ямар гомдол ороноб, хаража үзэнэ бэзэбди гээд, нүхэдэй сүүдэй гэшүүд миин һуудаггүй. Тэдэнэр зоной дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри эдэбхи ехэтэйгээр ябуулдаг. Ниитын ёһо журам эбдэгшэд тушаа хүдэлдэг газартань дуулгадаг, һэргылэмжын хүдэлмэри ябуулдаг юм. Жэшээнь, Мухар-Шэбэрэй авто-ажахын жолоошон В. Денисов машинаяа үйлсэдэ һогтуугаар ехэ түргэн гүйлгэдэг гэжэ авто-ажахын хүтэлбэрилэгшэдтэ дуулгаһан байна.

Партиин ЦК-гай июниин Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын тула Шэнэ-Заганай нүхэдэй сүүд ажал хүдэлмэреэ иигэжэ ябуулна. Нютаг бүхэндэхи нүхэдэй сүүдүүд иигэжэ хүдэлдэг һаань, ямар һайн байгааб.

Б. ЖАМБАЛОВ.

3700 КИЛОМЕТРТЭ ҺУНАҺАН ЛАБОРАТОРИ

Дэлхэйн дээрэхи эгээл ехэ лаборатори. Эрдэмтэд газарай гүнэзгы руу 1000 километр харана.

Таджикистанай ниислэл хото Душанбе городһоо Зүүн-Сибириин Марково тосхон (Эрхүүгэй областиин) хүрэтэр 3.700 километр зайтай юм. Эдэ хоёрой хоорондо һунаһан дайдые Дунда Азиин элһэн губи, Казахстанай нэлэнхы уреэн тала, Адарыа зүүн ороһтой Алтайн хада уулануд, Сибириин бүтүү тайга эзэлдэг гээшэ. Совет геофизигүүд 1960 оной хабарһаа хойшо Газарай бүмбэрсэгэй нюусые тайлбарилха зорилгоор энэ ехэ дайдые тон һонин лаборатори болгоһон байна.

Таджикистанай харгынуудаар автомашинууд һубарилдан, хүсэ ехэтэ машинанууд прицеп болгоһон табхэр сагаан гэрнүүдые хойноо шэрэн гүйлгэлдэн бэлэй. Эдэ машинанууд наранай гарадаг зүүн зүг шэглэн дабшаха зуураа, элһэн губи, талада, эй соошье, хадын оройгоор тэдэ табхэрхэн гэрнүүдээ тэбн табиһаар саашалаа бэлэй. Энэ ехэ аян замайнь эсэс Зүүн-Сибириин эгээл ехэ үһан—Лена мүрэнэй эрьедэ ориюдог Марково тосхондо дүүрээ. Иигэжэ Газарай бүмбэрсэгэй гүнэзгы руу шагнан шэнжэлхэ тусхай түхеэрэлгэтэй сейсмическэ нүүдэл 54 обсерватори хойно хойноһоо һубаридалхаай. Эдэ лабораторинууд гол баазатаа радио-холбоотой. СССР-эй Наукануудай академиин Газарай физикын институдай юрэ бусын нэгэ лаборатори—комплексно сейсмологическэ экспедици худэлмэриеэ эхилээ гээшэ. Мүнөө энэ лабораториин ҺАхэ ажалай ехэ һонин дүнгүүдые тодорхойлоһон байна.

Яахадаа иимэ газарта лаборатори тодхохо хэрэг гараа6? Хэдэн жэлдэ полидо худэлмэрилһэн сейсмологууд юу тодорхойлоо6?

АПН-эй корреспондент Владимир Друиновай табиһан асуудалнуудта СССР-эй Наукануудай академиин Газарай физикын институдай директор Михаил Садовский иигэжэ харюусана.

— Жэл бүхэндэ дэлхэйн бүмбэрсэгэй элдэб районуудта миллион шахуу дахин газар хүдэлдэг юм. Ородой мэдээжэ эрдэмтэ Борис Голицынай хэлэһэнэй ёһоор: Газарай хүдэлсэ бүхэниие ямар нэгэ фонариин носоод абаһантай адляар жэшэхэдэ болоно. Тэрэ фонарь ойроһон зуура Газарай хурьһэнэй гүнзэгы руу гэралтүүлжэ үгэнэ.

Газарай хүдэлөөнһөө бии болоһон долгинуудые сейсмическэ обсерваторинууд бэшэжэ абадаг. Тэдэ долгинуудые эрдэмтэд шэнжэлжэ, Газарай хурьһэнэй бүридэлэй тон орео байһан тухай тобшолол хээд, дотоодын ба гадаадын «ядро» гэхэ мэтээр илгаж тоолоһон байна.

Гэбэшье планетымнай бүридэлые тодорхойлоор шэнжэлхын тула нэгэ лини дээрэ сейсмическэ олон станци тодхохо хэрэгтэй. Тиин ороюймнай тон ехэ тала дайдые нэтэ гараһан 3.700 километр зайда эдэ станцинууд тодхогдоһон байна. Тэрэнэй ашаар Газарай хурьһэнэй гүнэзгые 1000 километр хүрэтэр шэнжэлхэ аргатай болообди. Удаахан саг соо шэнжэлгэ хэһэнэймнай һүүлдэ Газарай хурьһэнэй дабхасаа, гадар болон дотор талын бүридэлые бүри зүбөөр, үргэнөөр тодорхойлхо арга олгоо. Энэмнай геофизикые хүгжөөлгэдэ ехахан туһа нэмэри болоно гээшэ.

Тэрэшэлэн бидэнэр Газарай хурьһэнэй дабшалтые шэнжэлжэ байнабди. Москвада ажалуудаар хүн бүхэн гүүдэ соо бүхы городтоёо хамта хахад метр доошо, дээшэ болоно байдагые мэдэдэгүй байха. Дунда Азида энэ хүдэлсэ 30—40 сантиметр болодог. Дэлхэйн зарим районуудта газарай хурьһэнэй дээшэ, доошоо болохо ушар юун дээрэһээ тохёолдоно6 гэхэдэ, һарын татасаһаа болоно—далайн уһанай эрьеһээ холоодод, дахин тэхэримэ ерэдэгтэй адли. Мүн энээндэ вулканай ба тектоническэ тэһэрээлнүүд нүлөөлдэг байна. Газарай нюрууһай айхабтар ехэ тала дайдын үгэлүүр, үруудамые, хэлтэйжэ байһые тусхай приборууд тодорхойлно юм. Саашадаа энэ тодорхойлолтын үндэһэ һүүр баримталан, ойртохо байһан аюултэй үзэгдэлнүүдые тодорхойлхо боложо магад.

Дэлхэйн бүмбэрсэгэй али районуудта болон участокнуудтэ гол тон ехээр газарай хүдэлхөө байһые уридшалан тодорхойлхо тэшэ экспедициин гол зорилгонуудай нэгэн болоно. Сейсмическэ станцинуудай энэ системэ ашаглан, Памир, Тянь-Шань, Саян уулануудые, мүн Байгал шадарай районие тодорхойлоор шэнжэлжэ байна. Микрон хэмжүүрэй мэнганай нэгэ хубиин зэргээр газарай хүдэлөө ћаа, сейсмографууд алдана гүй. Станци бүхэнһөө абтаһан сейсмограммануудые экспедициин центртэ шэнжэлэн согсолгоод, гэнтын аюулда дайрагдамаар районууд карта дээрэ тэмдэглэн абтана. Жэшээнь, Тянь-Шаанай хадалиг районда урдаһаа, мүн хойто зүгһөөшье 9 балл хүсэтэйгөөр газар хүдэлжэ болохо байһые тогтоон гэһэн байна. Энээниие барилгаһаа харадаа абанхай.

Эндэ гансахан город, фабрика, заводуудай барилга тухай хэлэгдээ бэшэ, харин гидроэлектростанцинуудай барилгада онсо анхарал хандуулагдана. Юуб гэхэдэ, газарай хүдэлэлгэ электростанциин плотина эбдэрээ ћаа, хүн зондо ямар ехэ аюул тохёолдуулха болохо6. Тиимэһээ электростанцинуудай баригдаха газарнуудта шэнжэлгын хүдэлмэри тон нарииваар ябуулагдажа, барилгань уридшалан нэгэлэн бэхижүүлэгдэнэ.

Сейсмическэ станцинуудай газарай гүнэзгыһөө «шүүрдэн» абаһан олон баримтануудые юрэ бусын түхэйсэ, угаарга дайралдадаг байна. Харин һайнаар шэнжэлэн харахада Америкын, Францын империалистнүүдэй аяар холын Невада, Сахарада тэһэлһэн атомна туршалгануудай байгаа. Дэлхэйн алишье заха хизаарта атомна зэбсэг туршалтын мэдэгдэнгүй үнгэрхэгүй байһаниие энэ баримта гэршэлнэ.

Мүнөө сейсмологиин урда олон янзын зорилгонууд табигдана. Тэгээд шухалань—Газарай хүдэлсэ уридшалан тодорхойлхо болоно. Оройоймнай научна олохон эмхи зургаан, тэрэ тоодо Газарай физикын институт энэ зорилго шиидхэхэдэ үргэнөөр хабаадана. Тэрэнэй шэнжэлгэдэ дэлхэйн бүмбэрсэг сүм орилсоно. Аяар холын Суматра, Марианска аралнуудһаа, Шэнэ Гвинеһээ абтаһан баримтанууд тоо бодолгын электрооно машинануудта орожо, ойлгогдоогүй байһан олон юумэнүүдые тайлбарилгада туһална... Москвагай геофизическэ центртэ дэлхэйн бүмбэрсэгэй бүхы заха үзүүрһөө абтаһан тоо баримтануудай тайлбарилан согсолгодоно.

М. Садовский,
СССР-эй Наукануудай академиин Газарай физикын институдай директор.

ДАЛАЙ ДЭЭРЭ

АРМЯНСКА ССР. Ереванай «полипласт» завод модоной дабирхайгаар пол дээрэ дэбдихэ линолеум хэдэг болоно. Зураг дээрэ: бэлэн болоһон линолеум хаяруулагдана.

ТАСС-ай фотохроника.

ОКЕАН БҮХЭНЭЙ УҺАН ЯАХАДАА АДЛИ6?

Дэлхэйн бүмбэрсэгэй дүрбэнэй гурбанһаа дээшэ хуби уһаар хушагданхай гээшэ. Теэд океан уһаа хүсэд һайнаар шэнжэлэгдээгүй байнаар. Океан далайнуудые шэнжэлэлгэдэ элдэб олон бархээлнүүдтэй дайралдадаг. Энэ асуудалнуудтань научна талаар гүйсэд тайлбарилга үгэхэ харюу үшөө олдоогүй.

Бүри ћаа болотор хүсэд тайлбарилагдаагүй асуудалнуудай нэгэн гэхэдэ, океан далайн уһые дэлхэйн бүмбэрсэгэй алишье хубиһаа абахада, химическэ составайнга талаар аб адли байдаг. Энэмнай ехэ һонирхолтой асуудал болоно. Юуб гэхэдэ, далайда шудхадаг тон олон гол, мүрэнүүдэй уһан, урасхалдань абтаһан, далайн ёроото тунадаг зай, элдэ шороой тус бүридөө өөрын составтай байдаг байна.

Энэ асуудалда харюусахын тулада океанийн уһанай хаяанай гаэд худхалдадагые шэнжэлхэ хэрэгтэй байгаа. Советскэ антарктическэ экспедици «Обь» гэжэ дизель-электроход дээрэ тодхогдоһон тусхай түхеэрэлгээр ехэ шэнжэлгэ хэһэн байна.

СССР-эй Наукануудай академиин океанологиин институдай научна хүдэлмэрилэгшэд шэнжэлгын ехэ материалнуудаар олон ондоо тодорхойлгоо гаргаа: океан далайн уһан нэгэл газарта тогтоод байдаггүй, харин ямар нэгэ шэглэлтэй аали урасхал ябажа байдаг; океанай тон ехэ хэмжээнэй уһан уурал, манан болоод агаарта дэгдээд, тэндэһээ бороо, сaһан болоод гадаргээ сэдэг байнаг. Иигэжэ жэл соо хэдэн миллион хубиметр уһан нэгэ океанһаа нүгөөдэ океанда орожо, химическэ бүридэлөө адли болгоно.

АПН.

ЗЭДЫН ҮЙЛЭДБЭРИИН УПРАВЛЕНИДЭ

ҮБЭЛЖЭЛГЭДЭ БЭЛЭН

АГУУЕХЭ Октябриин 46-дахи жэлэй ойе ажалай бэлэгүүдээр угтаха зорилготой Боргойн совхозой Тасархайн фермын хонишод үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлэй эмхитэйгээр үнгэргэжэ байна. Фермэдэ хамтадаа 7539 центнер үбһэн, 7946 центнер зелёнко, 7290 тонно силос бэлэдхэгдэнхэй. Энэнь нёдондоһойхёоһоо ниилээ ехэ юм.

Хонишодой дунда нүхэд Д-Ц. Дуриновай болон Б. Цыреновэй даадаг отарануудтай үбэлжэлгэдэ һайн бэлэдхэлтэй. Нүхэд Д. Ц. Дуриновай отарада 300 гаран центнер зелёнко, эды шэнээн боложо гаазань оруулагдаа. Мүн отарын хонишодто эдоулха үбһэн эмнэхэ сомоотой. Хонишод, хүргадай байрануудые сэбэрлэгдэжэ, дулааладганхай. Хонишодто пенсионерууд Бальжи болон Бальжит Цыбсновтэн тэжээл зөөлгэдэнь туһална.

ХХ партсъездын нэрэмжэтэ хоёрдохи хониной Александр Шишмаревай даадаг отарыһид мүн лэ үбэлдэ бэлэн. Эндэ 500 центнер зелёнко, 600 центнер үбһэн, дүүрэн хүрэхэ силос бэлэдхэгдэнэй. Хашаа хорёонуудынь түгэс бэлэн болоһон юм.

ТОРИИНХИДАЙ АМЖАЛТА

ТОРИИН совхозой 3-дахи отделениин малшад ажал хүдэлмэридөө үндэр амжалта туйлана. Отделениин һаалишад һүнсаалгаар гурбан кварталай түсэбые 107 процент болгожо, Агууехэ Октябриин һайндэр болотор жэлэйнгээ түсэбые дүүргэхэ гэһэн социалис уялгануудые абаа. 9 һарын түсэбөөр 1500 центнер мяха тушааха гэһэн оройдо 1900 центнер мяха худалдаа.

Отделениин эрхим хонишод Д. Бадмаев, Д. Тумуров гэгшэд харуулалжа байһан хониодоо һайнаар тарлалуулжа, шэгнүүр сахтэйгээр тушаана. Жэшээнь, нүхэр Д. Бадмаевай адуулдаг 570 хониной толгой бүриинь амидын шагнүүр 54 килограмм татаа. Тэрэ тоодо 360 толгой хонидой тарган гэжэ сэгнэгдээ. Нүхэр Д. Тумуров 400 толгой хонидой 200 толгойень тарган гэһэн сэгнэлтэтэйгээр гүрэндэ тушааһан байна.

Буруунуудые адуулагша комсомолец Иван Жапов сентябрь—октябрь һарануудта малай толгой бүриинь шэгнүүрые сүүдээ 900—1000 граммаар дээшэлүүлжэ шадаа. Мүн хүйтэржэ байһан сагта энэ гүүртынхид үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлые түргэлхэжэ, тэжээлээ зөөжэ дүүргэжэ байна.

ҮРӬЭЭ ХҮРЭНГЭ ХААНА

БОРГОЙН совхозой 3-дахи фермын механизаторууд һайн үргаса хуряажа абаа. Совхозой гүрэндөө 25 мянган центнер ороӧһо тушааха... хи фермынхид ехэ үүргэ дүүргэ...

Мүнөө эндэ ерэхэ жэлэй үргаса ... сын үрэнэ хүрэнгэ хааха ажал ... тэйгээр ябуулагдана. 860 центнер шэниисэ, 1016 центнер ... тарһан, 1070 центнер ... 684 центнер обёос, 60 центнер гэршүүхэ сэбэрлэгдээтэй. Фермын дэ 1339 гектар нэрхэжэр ... хахалагдаба.

Фермын малшад мүн һайн ... жалтатай. 11 мянган центнер ... һэ, тэрэ тоодо 253 центнер ... тамиина тэжээл ниитын ма... бэлэгдэнхэй. 5 мянган тонно силос дарагдаһан, поли дээрэ ... мэ зөөгдэжэ дүүргэһэн байна.

Б. Чагдуров.

Спортын клуб—олониитые хүмүүжүүлэгшэ

«Профсоюзуудай һайн дуранай спортын бүлгэмэй Бүхэсоюзна Совет техникумэй һурагшад болон багшанарые «Спортын клуб» гэһэн нэрэ зэргэтэй болоһонтойнь дашарамдуулан баяр баяхалан хүргэнэбди, спорт болон һуралсалда амжалта туйлахыетнай хүсэнэбди. Профсоюзуудай һайн дуранай спортын бүлгэмэй Бүхэсоюзна Советэй түрүүлэгшэ Г. Елисеев» гэһэн удхатай бэшэг түмэр замай транспортын Улаан-Үдын техникумэй нэрэ дээрэ наяхан ерээ.

Иимэ хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын тула тус техникумэй коллектив эмхидхэлэй, хүмүүжүүлгын ехэхэн хүдэлмэри ябуулһан. Физкультура, спортын хүдэлмэри һайнаар табиһан дээрэ һүүлэй хэдэн жэлэй турша горитой амжалта туйлаһан байна. Эндэ үбэлдөө спортсменүүдэй бэеэ һорихо тамаралгын бассейн, булгалгын тир баригдаһан, тиихэдэ футбол, хүнгэн атлетикээр һорёо, мүһэеөө үнгэргэжэ байха ехэ стадион ашаглалда үгтэһэн юм.

Мүн эндэ һурагшадай сүдөөтэй сагаа һонирхолтойгоо үнгэргэжэ байха шатарнадай клуб эмхидхэгдээ һэн. Тиигэжэ эдэнэрэй өөһэдын хүсөөр спортын һайн баазатай болоһон байна.

—Өөрын баазатай болоһон учиршиин һурагшад 1962 онһоо эхилжэ, спортын олон зүйлөөр эрхим амжалтануудые туйлажа, городой спортсменүүдэй дундаһаа шалгарһаг болоһон домогтой. Энэ жэлэй дүн гаргахада тус һурагшад сооһоо нэгэ хүн спортын мастерай нормо, 140-өөд спортсменүүд разрядтай болоһон байна. Энээнэй хажуугаар тус училищи спортын талаар 36 судья, 27 ниитын инструкторнуудые бэлэдхэжэ юм. 1962 оной туршада 1140 хүнэй хабаадалгатай 23 мүрысөөн үнгэргэгдэһэн байха юм. Тиигэжэ техникумэй һурагшад спортын олон зүйлнүүдээр городой, республикын чемпион гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байха. Эдэнэрэй эгээл бэрхэ, шуран хурдан 21 хүбүүд, басагад түмэр замшадай «Локомотив» бүлгэмэй суглуулгадамал командада оруулагдажа, республикынгаа нэрэ солые хамгаалалсадаг болонхой.

Техникумэй эдэбхитэд, спортын мастер В. Кондаков, нэгэдэхи разрядай спортсменүүд Б. Жалсанов, Ю. Щепотьев, А. Воронин, Н. Няткев болон бусад физкультурын багша Станислав Георгиевич Никифоровэй хүтэлбэри доро клубайнгаа бүхы хүдэлмэриие хүтэлбэрилжэ, ударидажа шадаха болоһон. Олониитын ударидаха спортын хүдэлмэри эдэбхи үүсхэлтэйгээр ябуулжа байдаг спортын клубай хүтэлбэрилэгшэдтэ амжалта хүсэе.

Н. Иванов.

Хабсагайн дундуур харьялан урдаһан Аха...

Д. ДУГАРОВАЙ фотоэтюд.

Арбан хоногой ударил

Октябриин һүүлшын арбан хоногто республика доторнай бага зэргэ үүлэтэйшэг байдашье, сэлмэг, дулаан байгаа. Үнгэрһэн арбан хоногто республикын урда захын болон түб зоонуудта 1—4 градус хүйтэн байгаа. Энэнь нормоһоо 1—3 градус дээшээ болоно.

Хориин аймагта, Баргажанда хүйтэнэйнгээ байжа, 4—7 градуста хүрээбэ. Тиигэжэ хүйтэнэй хэмжээн зүг дундаа байгаа.

Кабанскада дулаахан байба. Тэндэ арбан хоногой ударилай дунда зэргын хэмжээн 0 градусһаа нэгэ бага доошоо буугаа.

Республикын урда аймагуудта үдэртөө ниилээд дулаан ударил удаа. Бусад нютагуудта 4—7 градус дулаан байба.

Арбан хоногой тэн багаар, һүлагүй хүйтэрөөд абаа. Октябриин 25—26-ай үдэрнүүдтэ хүйтэнэй хэмжээн зарим аймагуудта 4—7 градус болоһон байха юм. Һарын һүүл хүрэтэр сэлмэг дулаан үдэрнүүд болоо. Тиигэжэ октябрь һара ехэ дулаахан барагдаба. Үглөөгүүртээ ехэ хаанагүй хюруу, манан унаа.

Арбан хоног соо 2—5 миллиметр хэмжээтэй шииг нойтон ороо. Гэбэшье ехэнхи нютагуудта илангаяа Юрөөдэ, Мухар-Шэбэртэ, Баргажанда 6—10 миллиметр уһатай саһан ороһо. Ороһон саһан газар ... хушаабашье, удаан хэбтэнгүй ... лаа. Хада уулаар, дээрэ газар ... даар байһан саһан уһанхай ... хайлохада (Хэжэнгэ), Баргажан... Романовкада, Нижне-Ангарскд... һан горитойшогоор (3—4 мм) ...

Арбан хоногой хахадһаа хамаг гол городто зайр ороо. Һарын ... гадагаар газар 20—50 сантиметр ... заантайгаар хүрэба. Дулаан ... нүүдтэ наранай игаахалаар ... хурьһэн 1—5 сантиметр ... гэдэ.

Тиигээ тиитэр нёдондой ... үесэ дурданаар үнгэрхэ ... Юуб гэхэдэ, 1962 оной окт... 30—31-ай үдэрнүүдтэ ехэ ... ороо, хаа хаанагүй үбэлэй ... жэ ороһон байха. Тиихэдэ ... тала дайда намарайһяраал ... тана. Түүнэ эртүүр шугы бугса... соогуур торхирууи олоороо ... ябаа. Хура шобуунтые эдэж... дэржэ, тарианай газар ... ... байна.

Энэ үедэ агнуури түлэг ... Мүн бэро гүреэнэ, шандага, ... торхируу болон бусадайшье ... үргэлжлүүлэгдэжэ ...

Октябрьда омоли түрһээ ... хаяжа ябаа. Саһагүй, дулаан ... ридда мал адуулхада тааатай ... байба.

Ин. Кот...

Улаан-Үдын гидрометобсерваториин мэдээсэлэнэй ёһоор мүнөөдэр республика доторнай үүлэтэйшэг байха, саһа шууран болохогүй. Баруун зүгһөө һулахаанаар һалхилха. Улаан-Үдэ хотодо үглөөгүүр 6—8, үдэртөө 0—2 градус хүйтэн байхаар хүлеэгдэнэ.

Ноябриин 6—7-ной үдэрнүүдтэ республика соомнай ниилээд үүлэтэй байха, тиигээд шииг нойтон орохогүй. Зүг бүхэнһөө һулахаанаар һалхилха. Һүниндөө хойто аймагуудта 15—20, бусад аймагуудта 9—14 градус хүйтэн байха. Үдэртөө хойто аймагуудта 1—6 градус хүйтэн, бусад аймагуудта 1 градус хүйтэнһөө 1 градус хүрэтэр дулаан байхаар багсаагдана.

Хилын саанаһаа

СЕПГ-гэй ЦК-гай Пленум

БЕРЛИН, ноябриин 2. (ТАСС). Германиин нэгэдэмэл социалис партиин Центральна Комитедэй пленумэй октябриин 30-һаа ноябриин 1 хүрэтэр эндэ болоһон тухай коммюнике толилогдоо. Республикын партийна, гүрэнэй, ажахын органуудай хэдэн зуун түлөөлэгшэд айлшад боложо пленум дээрэ байлсаа. Һаяхан гараһан һунгалтатай, эрхэ жэлэй ардайн ажахын түсэб бэлэдхэлгэтэй, тэрэшэлэн гадаадын политикатай холбоотой асуудалнуудые хэлсэн хэлсэгдээ. Политбюрогой тоосооһо элидхэлые пленумдэ шагнаа. СЕПГ-гэй ЦК-гай политбюрогой гэшүүн А. Нордоней хэһэн тоосооһо элидхэлые пленум зүбшөөн хэлсээд, нэгэн дууһаар һайшаагаа.

ГДР-эй гүрэнэй Советтэ, Министрнүүдэй Советтэ кандидатурануудые дэбжүүлхэ тухай дурадхалые СЕПГ-гэй ЦК-гай пленум хаамал заседаниин дээрэ шагнаһан байна. О. Готше, В. Штоф гэгшэдэй оруулһан эдэ дурадхалнуудые пленум нэгэн һанаалтайгаар һайшаагдаа.

Партиин Центральна Комитедэй секретарьяар Вернер Ярновинскай гэгшые пленум һунгаһан байна.

Сайгондохи ушар тухай

НЬЮ-ЙОРК, ноябриин 2. (ТАСС). Урда Вьетнамда урбалта хэһэн сэрэгэй бүлэг президент Нго Динь Дьемэй, тэрэнэй дүү Нго Динь Ньюгэй ухаһан тухай соносхоо гээд АП агентствын корреспондент Сайгонһоо мэдээсэнэ.

«Американ бродкастинг компани» корреспондент Рэй Фолк иигэжэ дамжуулна. Хуулита мэдээнэй ёһоор Нго Динь Дьем, Нго Динь Нью бээ хорложо алаһан байна. Гэхэ зуура, Нго Динь Дьемые, дүүень арестовалһан офицер тэдэниие алаа гэһэн мэдээсэл Сайгондо дэлгэржэ байһан гэжэ энэ корреспондент нэмэжэ хэлэһэн байна.

Ньюгэй мэдээрэлгэ

НЬЮ-ЙОРК, ноябриин 2. (ТАСС). Урбалтын хэдэжэ, Урда Вьетнамда Нго Динь Дьемэй правительствын унагаагдаһанай түлөө харюусалгые Холбооото Штадууд бэедээ даахагүй ёһотой гэжэ Урда Вьетнамай урдын зонхилогшын турэд һамган Нью мэдээрэлгэ хэлээ. Тэрэ хадаа мүнөө үедэ Холбооото Штадуудта ошоод байһан бшуу.

Гостиницын фойе соо суглараад байһан зуу тухай корреспондентнэй хөөрэлдэхэдөө, «Американ тухиралгэ гү, али дамжалгагүйгөөр ямаршье урбалта болохогүй байгаа» гээд Нью мэдүүлһэн байна.

Политическэ шалтагаанаар Америкада байршуулха гүйлтэ хэхэ гүт гэжэ тэрэнһээ асуухадань Нью иигэжэ харюусаа: «Харата мүхайгаар намда сохилто хэһэн иимэ оронһоо би үлдэжэ шадахагүй байнаб».

Президент Бен Беллын мэдүүлгэ

КАИР, ноябриин 2. (ТАСС). «Социализмые өөрын зам болгон бидэнэр шэлэн абаабди. Иимэ шэлэлгэ хэхэ эрхэтэйбди, энэ эрхээ шүүхайнгаа һүүлшын дуһалай адхартар хамгаалхабди» гээд Алжирай Республикын президент Бен Белла «Аль-Ахрам» газетын Каирай корреспондентэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлһэн байна. Бидэнэр бусадай хэрэгүүдтэ хамаарахагүйбди. Зүгөөр манай хэрэгүүдтэ бусадай хамааралсаха ябадал гаргуулхагүйбди гээд президент онсолон тэмдэглээ. Империализмын манай районда ямар һанаашалгануудые гаргажа байһаншье хойноһоо бидэнэр анхааралтайгаар ажаглан хаража байнабди. Эдэ һанаашалгануудынь буруу һурал... Социалис революциин тул... шэнэ шэнэ оронууд болон арал... гэлгэтүүлхэ гээд Бен Белла ... Социализм болон тэрэнэй ... дэ һурнинь бүхы хүн тү... хүжилтын хуули ёһоор ... на. Бидэнэр өөрынгөө орондо ... лис общество байгуулха ... Зүгөөр энээнһээ ондоо ... баадхахые һэдэнэгүйбди. Революци... эд бараан шэнэгээр ... зөөжэ абашахыс аргагүй. Бидэ... революционэр олон тээшэнь ... рүүлхые хүсэнэгүйбди. Зүгөөр ... питализмын зүгһөө империа... на ябуулха хэрэг... буруушааһанабди.

Алжир Марокко хоёрой хилэ дээрэхи байда...

ПАРИЖ, ноябриин 2. (ТАСС). Алжир Марокко хоёрой хилэ дээрэхи байдал ноябриин 1-нэй һүнэ энэ тайвануудаар байгаа гэжэ Бамакода хэлсэгдэһэн байгаа. Гэбэшье энэ хэлсээнэй хүсэндөө ороһоной һүүлдэ дахяад буудалдаан болоо гэжэ Алжир болон Марокко абтаһан мэдээсэлнүүдые дамжуулан байна. Энэ тухай абтаһан мэдээнүүд нэгэ нэгэндээ зүрилдэжэ байна гэхэ. Алжирай Бени Униф гэжэ тосхон Марокко нилэрэ хилэ артиллериэр буудагдаһан байгаа. Энэ тосхон шадар ноябриин 2-то үүр сайжа байха үеэр дахяад буудалдаан эхилээ гэжэ Алжирай Колон Бешартахи сэрэгүүдэй командованиин коммюнике соо хэлэ... Тосхон Фигиг гэжэ городһоо ... километр тухай газарта байда... Бени Униф тосхоной ехэнхи ... һандаргаадаг гээд коммюни... тэмдэглэгдэнэ. Алжирай сэрэгүү... дабхань буудаха баатай болоһо... лаад саг үргэлжэлһөөр ... никэе соо хэлэгдэнэ.

Мароккын МАП гэжэ ... ционно агентство иигэжэ ... Фигиг городые Алжирай ... гүүд шэнээр добтолжо ороо... ... хэдэн сэрэгүүд алуулаад, ... баригдаһан ...

Урда Вьетнамай шэнэ правительство

ХАНОЙ, ноябриин 2. (ТАСС). Сайгоной радиогой дамжуулһанай ёһоор урдын вице-президент Нгуен Нгок Тхо гэгшэ түрүүлэгшэтэй шэнэ правительство Урда Вьетнамда гүрэнэй урбалтын болоһоной һүүлдэ ... гуулагдаа.

Редактор **Ц. О. ОЧИРОВ.**

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица ЛЕНИНА, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—27-37; отделов: сельскохозяйственного производства и партийной жизни—47-59, 35-14, промышленного производства и партийной жизни—48-89, 33-61, корректорская—35-95.
Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологической —24-74, советского строительства и быта—34-93, рабселькоров и писем—25-41, 38-30, информации—32-74 и переводов—34-05.

гор. Улан-Удэ, типография Министерства культуры Бурятской АССР.

Н00569. Зак. № 6413.

Уласхоорондын шэнжэлэл

Коммунизмын үзэл сурталай хүсэн. Шухала мэдээрэлгэнүүд. Забастовконууд олоор болоно. Үмхирһэн засаг турын панхаруудталга

Дэлхэйн социальна, политическэ байдалые үндэһөөрнь хубилгаһан Октябриин үзэл суртал хүсэнгүй тухай манай хаанишаар гү, дайсадые һаа, һайндэрэй урда тээхи эдэ үдэрнүүдтэ бодомжолжо үзэнэ. Энэ үзэл суртал хүн түрэлтэнэй олон зуун жэлэй түүхэдэ ехэ нүлөө үзүүлжэ, дэлхэйн социалис системэ бии болоо, империализмын колониальна ёһо гурим дороһтон гүл болоод байна. Мүн эдэ үзэл суртал хадаа үдэр бүриин юрын үзэгдэлнүүд болон ушарнуудташье нүлөө үзүүлнэ.

Дэлхэйн революционно хүгжэлтэдэ Советскэ Союз, бусад социалис оронууд өөрынгөө амгалан ёһоной ажал хүдэлмэриөөр, өөһэдынгөө экономическэ амжалтануудаар гол нүлөө үзүүлдэг байна. США-гай гүрэнэй документнүүдэй дэбтэр наяхан Вашингтондо хэблэн гаргагда. Гэһэн оронол дотор президент Дж. Кеннеди иигэжэ тэмдэглэжэ баатай байна. «Коммунизм тэшэ хүн түрэлтэн зааболт хүсэн дабшаха гэһэн хараа бодолые олон оронуудтаа хүнүүд зүбшөөдэг болоо байна». Бүри олон миллион хүнүүдэй баримталдаг болоно байһан энэ һанал бодолые буруушаахые президент оролдоһон байна. Капиталис оронуудай зонхилогшод коммунизмын үзэл сурталһаа айдаг һүрдэдэг байһанаа нюунагүй.

Үмхирэн унажа байһан капиталис байгуулалтын түлөөлэгшэдэй коммунизмын үзэл сурталһаа айхань ябаһа ойлгосотой. Дэлхэйн империалис ёһо гурим улам бүри һуларжа байна. «Дэлхэйн социалис системын, уласхоорондын хүдэлмэришэдэй хүдэлөөнэй, ардуудай национально-суларилтын тэмсэлэй хүсэнүүд нэгэдэн хамтаржа байхада дэлхэйн империалис системэ һуларуулан муудхаана, хүн түрэлтэнэй социализм хүгжэлтэ тодорхойлно» гээд Н. С. Хрущев хэлээ һэн.

Капиталай оронууд ажалшад ангиин тулалдаан түгэс тобшоро зэргэдэ ябана. Капиталис оронуудта һүүлэй үдэрнүүд болон неделинүүдтэ хүдэлмэришэдэй хүдэлөөн бүри шангадажа байхадай. Францын хүдэлмэришэд нэгэ зэргэ 300 мянга гаран түмэр замшадай ехэ бүри орон дотор хэһэн энэ забастовко правительствын бэелүүлдэг ажалшадта харша түсэбүүдтэ эсэргүү хүсэтэ шэнэ дэбтэ октябриин 23-да эхилээ. Францын 35 мянган металлистнууд, бүд нэхэлгын, өөдэлэй, худалдаа наймаанай предприятинуудай болон банкнуудай олон мянган хүдэлмэришэд болон албан хаагшад октябриин эсэстэ забастовко хээ. Лотарингиин бишыхан город болотор Триедахи горнякуудай газар доро хэһэн баатарлиг бүһалгаан гурбан неделиин турша соо үргэлжэлжэ байһан. Хүдэлмэришэд хадаа тэдэниие ажалһаа хөөхэ ябадал гаргаха гэжэ захиргаанһайнн дайнга хараалжа байһантай тэмсэнэ. Тэдэнэй талархаһан забастовкоор түрүү үзэл баримталдаг бүхы оронуудта түрмэдэ хаагданхай. Эдэ тэмсэлнүүд хамгаалхын түлөө үзэл баримталдаг бүхы оронуудта түрмэдэ хаагданхай. ... Францада забастовко эхилжэ, түрүүшынхиеэ хүдэлмэришэд районуудта болоод ... Италида ангиин тэмсэл мүн дэ ехээр хурсадажа байнхай. Оройнай хэдэ газар хэдэн городуудта һүүлэй үедэ ехэ забастовконууд болоһон байна. Тэдэнэй мянган шахуу хүдэлмэришэд эхилээ. Америкын Ба... Хүдэлмэришэдэй ажабайдалай эрид ехээр муудаһанһаа, капиталистнуудай ашаг олзые дээшэлүүлхын, бүү забсэг зэрэлтэйгээр түхеэрэлгын нэмэлтэ таргашуулдые бүгэлхын тулада юумэнэй сэнгэй хүнд болоод, Францыда эсэргүүсэн тэмсэл ... халагдаа. Тэдэнэй ... мүн бусад капиталис оронуудта забастовко эхилэн ... Америкын түбиин олон оронуудта ехэ забастовконууд болоно. Бүгэдэнийтын ехэ забастовко болохоор, Бразилиин томо промышленна центр Сан-Паулада ехэ бархэнээл тохёолдо.

Алалга хюдалга, шанга хэһээлтэшье Америкын монополинуудтай албан хэгшэтэ эсэргүүсэн, Латин Америкын ардуудай хэжэ байһан тэмсэлые зогсоожо шадахагүй байна. Эрхэ сүлөөтэ, бэеэ даахай байдалай түлөө тэмсэлэй мүнөө Венесуэлэдэ, Боливида, Эквадорто, Гватемалада, Парагвайда, Гаитида харгис дарангуйлалые эзэрхэжэ байһан Америкын талаар хүсэ хэрэглэжэ дарамталдаг тэрэ үзэл суртал хүсэн дэ бүтэлгүй байна. Панамын бананова плантацинуудта ажалладаг хүдэлмэришэдэй ударидалгатай нэгэн Родольфо Агиляр гэгшые зэрлиг муухайгаар алаһан ушар бүгэдэ ниитын эсэргүүсэлгэ хүсэтэй, хүр сухал хүргөө.

США-дашье ангиин тэмсэл замхахагүй. Имагтал энэ жэлэй түрүүшын найман һарын турша соо 2.743 забастовко болоһон байна. Тэдэнэй нилээд олониинь ехэ шангаар үнгэрөө. США-да хүдэлмэригүйшүүл хэдэдоол олон байдаг. Тиимэһээ забастовконууд болохоол дахин байна. Капитализм панхаруудтажа байһан дээрэ, ардуудай хэжэ байһан тэмсэлые хэдэн ажалнь хүнүүдтэ юрын хүсэ — ажал хэхэ эрхые хангажа шадахагүй. Үндэһэ янанай илгаралгада эсэргүүсэжэ, ажабайдалай бүхы һалбаринуудта тэгшэ эрхэтэй болохын түлөө негритян ардай тэмсэл США-да үзэлдэгүй ехэ үргэн далайсатайгаар болохо байна.

Эдэ бүхы болон бусад олон мүнөө болоһон байһан ушарнууд бүхы оронуудай олон түбинүүдтэ Октябриин оршоошуудай мандан сасаржа, коммунизмын үзэл суртал тогтон торонгүйгөөр дэлгэржэ байһые гэршэлнэ.

И. ЛАПИЦКИЙ. (ТАСС).

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур
1963 оной ноябриин 5.